

ผลงานลำดับที่ 1

การศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี

โดย

นายรักษารม พงษ์แก้ว

เอกสารประกอบการขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งนักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ 697 กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี

คำนำ

แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจากมีขนาดเล็กเลี้ยงง่าย ต้นทุนด้านอาหารต่ำ สามารถกินได้ทั้งหญ้า ใบไม้หลากหลายชนิด ทำให้สามารถเลี้ยงในสวนพืชเศรษฐกิจหรือทุ่งหญ้าสาธารณะได้ อีกทั้งแพะเป็นหนุ่มสาวเร็วตั้งท้องสั้น และมักให้ลูกแฝด จึงขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว ให้ผลผลิตทดแทนต้นทุนเร็ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ สภาพการเลี้ยงการจัดการฟาร์ม การตลาด และปัญหาอุปสรรค อีกทั้งเพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลให้เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้สนใจทั่วไป ใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนด้านการผลิตและตลาดแพะเนื้อ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ประกอบการจัดทำแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงแพะให้มีประสิทธิภาพต่อไป

รักธรรม พงษ์แก้ว

เมษายน 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
สารบัญ	(ข)
สารบัญตาราง	(ค)
สารบัญภาพ	(ง)
แบบการเสนอผลงาน(ระดับชำนาญการและระดับชำนาญการพิเศษ)	1
ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง	1
ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน	5
1. ชื่อเรื่อง	5
2. ระยะเวลาการดำเนินการ	5
3. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	5
4. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน	15
5. ผลสำเร็จของงาน(เชิงปริมาณ/คุณภาพ)	21
6. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ	37
7. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ	38
8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ	39
9. ข้อเสนอแนะ	40
10. การเผยแพร่ผลงาน	41
11. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	42
บรรณานุกรม	43
ภาคผนวก	45
ภาคผนวก ก บทคัดย่อ การศึกษาการเลี้ยงและการตลาดแพะในจังหวัดสระบุรี	46
ภาคผนวก ข ภาพการจัดอบรมให้ความรู้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย	47
ภาคผนวก ค กิตติกรรมประกาศ	48
ภาคผนวก ง แบบสอบถามการศึกษาการเลี้ยงและการตลาดแพะในจังหวัดสระบุรี	49

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดสระบุรีที่จะทำการศึกษา	16
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	21
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยจำแนกตามข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ	25
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ	29
ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย จำแนกตามข้อมูล ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร	32

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบจำลองกรอบแนวคิดการศึกษา	20

แบบการเสนอผลงาน (ระดับชำนาญการและระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายรักธรรม พงษ์แก้ว

◆ ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ 697

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงในทางวิชาการด้านสัตวบาลเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีด้านการผลิตสัตว์ จัดระบบเขตเศรษฐกิจการปศุสัตว์ที่เหมาะสมในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์ การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนภารกิจของกรมปศุสัตว์ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ก. ด้านการปฏิบัติการ

1) วางแผน ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีด้านการผลิตปศุสัตว์ การส่งเสริมการปศุสัตว์ และเศรษฐกิจการปศุสัตว์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตปศุสัตว์ ต้นทุนการผลิต และการตลาดปศุสัตว์ที่เหมาะสมในพื้นที่รับผิดชอบ

2) ศึกษา วิเคราะห์ ศักยภาพพื้นที่ ศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ ปัญหาของเกษตรกร จัดระบบเขตเศรษฐกิจด้านการผลิตปศุสัตว์ ระบบการตลาดปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพระดับจังหวัด จัดทำแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ การส่งเสริมขยายพันธุ์สัตว์ และแนวทางปฏิบัติงานด้านสัตวบาล งานถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร

3) ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา ปรับปรุงและขยายพันธุ์สัตว์ พืชอาหารสัตว์ อาหารสัตว์ ธุรกิจอาหารสัตว์ สินค้าปศุสัตว์ ปศุสัตว์อินทรีย์ การบริหารจัดการฟาร์ม ระบบการผลิต และการส่งเสริมการปศุสัตว์ เป็นต้น ที่ต้องใช้ความชำนาญและการประยุกต์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตปศุสัตว์ที่เหมาะสมในพื้นที่รับผิดชอบ

4) กำกับ ติดตาม และดำเนินการตามโครงการพิเศษ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อส่งเสริมอาชีพด้านการปศุสัตว์ให้เกิดประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกร

5) รวบรวมองค์ความรู้ ทดสอบองค์ความรู้ด้านระบบการผลิตและระบบเศรษฐกิจการปศุสัตว์จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ให้เป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ สามารถนำไปถ่ายทอดและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ตามภูมิสังคมของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

6) ควบคุม ตรวจสอบ ตรวจสอบประเมิน และรับรองพันธุ์สัตว์ พืชอาหารสัตว์ อาหารสัตว์ สินค้าปศุสัตว์ ปศุสัตว์อินทรีย์ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ชีววัตถุ และสิ่งแวดล้อมปศุสัตว์ เพื่อให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

7) แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานด้านสัตว์บาล เพื่อให้งานและอาชีพการปศุสัตว์มีความยั่งยืนมั่นคง เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

8) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัดและกรมปศุสัตว์ในภาพรวมประสบความสำเร็จตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข. ด้านการวางแผน

1) วางแผน หรือร่วมดำเนินการวางแผนงาน หรือโครงการเกี่ยวกับการผลิตสัตว์ ส่งเสริม พัฒนา และประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ บูรณาการแผนงาน/โครงการระดับต่างๆ ด้านการพัฒนาปศุสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ยุทธศาสตร์ของจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

ค. ด้านการประสานงาน

1) ประสานงานภายในหน่วยงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการงานตามยุทธศาสตร์จังหวัด ด้านการผลิตปศุสัตว์ การส่งเสริม พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ โดยมีบทบาทในการให้ความเห็นและคำแนะนำเบื้องต้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

2) ให้ข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำเบื้องต้นแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์การส่งเสริม พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการปศุสัตว์

ง. ด้านการบริการ

1) ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะให้ความเห็น และบริการเกี่ยวกับข้อมูลทางวิชาการด้านการผลิตปศุสัตว์ การส่งเสริม พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ กฎหมาย กฎและระเบียบแก่หน่วยงานต่างๆ เกษตรกรและประชาชนทั่วไป เพื่อส่งเสริมประกอบอาชีพด้านการปศุสัตว์

2) ฝึกอบรม สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการปศุสัตว์แก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกรหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป

3) สนับสนุนทางวิชาการด้านการผลิตปศุสัตว์ การส่งเสริมพัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์แก่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เพื่อให้การปฏิบัติงานในพื้นที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

◆ **ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง** นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 697

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมาก ในทางวิชาการด้านสัตวบาลเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีด้านการผลิต ปศุสัตว์ จัดระบบเขตเศรษฐกิจการปศุสัตว์ที่เหมาะสมในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการ บำรุงพันธุ์สัตว์ การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือ แก้ปัญหาที่ยากมาก เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนภารกิจ ของกรมปศุสัตว์ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ก. ด้านการปฏิบัติการ

1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า ทดลอง กำหนดกรอบแนวคิดและการประยุกต์ความรู้ เพื่อพัฒนา องค์ความรู้ และประเทคโนโลยด้านการผลิตปศุสัตว์ พืชอาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์พื้นเมือง ผลิตภัณฑ์สัตว์ โดยเน้น กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดหรือปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติงานและพัฒนากลุ่มเกษตรกร องค์กร เกษตรกร ด้านปศุสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ และพัฒนาให้ประกอบเป็นอาชีพได้ และเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดตลาดเสรีทางการค้าประชาคมอาเซียน

2) ศึกษา วิเคราะห์ ศักยภาพพื้นที่ ศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ ปัญหาของเกษตรกร จัดระบบเขต เศรษฐกิจด้านการผลิตปศุสัตว์ ระบบการตลาดปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาปศุสัตว์ ระดับจังหวัด จัดทำแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ การส่งเสริมขยายพันธุ์สัตว์ และแนวทางปฏิบัติงานด้านสัตวบาล งานถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร

3) ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ วิจัย รวบรวม เพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรมสัตว์พื้นเมือง พืชอาหารสัตว์ พื้นเมือง พืชสมุนไพร สัตว์หายากและสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ โดยพัฒนาให้สามารถเลี้ยงเป็นอาชีพได้ และปฏิบัติ หน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการควบคุม การถ่ายทอดเทคโนโลยีการตรวจสอบ ตรวจสอบประเมิน และรับรองพันธุ์สัตว์ พืชอาหารสัตว์ อาหารสัตว์ สินค้าปศุสัตว์ ปศุสัตว์อินทรีย์ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ชีววัตถุ และสิ่งแวดล้อมปศุสัตว์ เพื่อให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4) กำหนดแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการผลิตปศุสัตว์ การผลิตการแปรรูปและสินค้าปศุสัตว์ ให้ได้มาตรฐานสากล และดำเนินการตามกฎหมายที่ว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์ การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การเลี้ยงสัตว์เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และให้การผลิตปศุสัตว์ของ เกษตรกรได้มาตรฐานตามกำหนด

5) ศึกษาวิจัยและประยุกต์แนวทางวิธีการปฏิบัติงาน ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน โครงการพิเศษและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เหมาะสมกับภูมิสังคม เพื่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

6) ปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือด้านนโยบายและงบประมาณ นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านพัฒนาการปศุสัตว์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และเกิดประสิทธิผลกับกลุ่มเกษตรกรและเกษตรกรรายย่อย

7) รวบรวมองค์ความรู้ ทดสอบองค์ความรู้ด้านระบบการผลิตและระบบเศรษฐกิจการปศุสัตว์ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ให้เป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ สามารถนำไปถ่ายทอดและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ตามภูมิสังคมของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

8) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัดและกรมปศุสัตว์ ในภาพรวมประสบความสำเร็จตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข. ด้านการวางแผน

1) วางแผน หรือร่วมดำเนินการวางแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการผลิตสัตว์ ส่งเสริม พัฒนา และประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ บูรณาการแผนงาน/โครงการระดับต่างๆ ด้านการพัฒนาปศุสัตว์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ ยุทธศาสตร์ของจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มอบหมายงาน แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและติดตามประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

ค. ด้านการประสานงาน

1) ประสานงานภายในหน่วยงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการบูรณาการตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดและกรมปศุสัตว์ ด้านการผลิตปศุสัตว์ การส่งเสริมพัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

2) ชี้แจง ให้ข้อคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตสัตว์ การส่งเสริมพัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกันด้านการปศุสัตว์

ง. ด้านการบริการ

1) ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะให้ความเห็น และบริการเกี่ยวกับข้อมูลทางวิชาการด้านการผลิตปศุสัตว์ การส่งเสริมพัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการปศุสัตว์ เศรษฐกิจการปศุสัตว์ กฎหมาย กฎและระเบียบแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร ประชาชนทั่วไป หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมประกอบอาชีพด้านการปศุสัตว์ให้มีคุณภาพ ฤกษ์สุขอนามัย และการตลาด

2) ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีความมั่นคงในอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายแผนงานของกรมปศุสัตว์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) ให้ความรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการปศุสัตว์ให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เกษตรกร หรือประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ถูกต้อง

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

1. เรื่อง การศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี

2. ระยะเวลาการดำเนินการ มกราคม - ตุลาคม 2567

3. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

3.1 ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 ความรู้ด้านการเลี้ยงแพะ

แพะเป็นสัตว์ที่มีวงจรเริ่มต้นจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ ผสมพันธุ์ได้เมื่อมีอายุประมาณ 8 เดือน หลังจากนั้นแม่แพะจะใช้เวลาตั้งท้องนานประมาณ 150 วัน (5 เดือน) เมื่อครบอายุครรภ์ของแม่แพะจะคลอดลูกแพะได้เฉลี่ย 1.5 - 1.8 ตัว ต่อแม่แพะ 1 ตัว ในการจำหน่ายลูกแพะมีลักษณะการจำหน่าย 3 รูปแบบ คือ จำหน่ายเมื่อลูกแพะมีอายุครบ 3 เดือน จำหน่ายหรือเลือกเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ในการผสมครั้งต่อไป เมื่อลูกแพะมีอายุ 8 เดือนขึ้นไป และจำหน่ายลูกแพะเพื่อนำไปขุนให้มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นตามความต้องการของลูกค้าโดยเฉลี่ยอายุน้อยกว่า 2 ปี ในส่วนของลูกแพะที่ขุนจนมีอายุประมาณ 2 ปี จะสามารถจำหน่ายเพื่อไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามโดยเฉพาะ จะได้ราคาสูงมาก (เสกสรร และคณะ, 2556)

1) พันธุ์แพะ

กรมปศุสัตว์ (2549) รายงานข้อมูลว่า พันธุ์แพะ สามารถแบ่งตามสายพันธุ์แพะที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย เป็น 2 ประเภท คือ พันธุ์แพะที่นำเข้าจากต่างประเทศ และพันธุ์แพะพื้นเมือง ดังนี้

(1) พันธุ์บอร์ (Boer) ปัจจุบันประเทศไทยนิยมเลี้ยงแพะพันธุ์นี้ เพื่อผลิตเป็นแพะเนื้อมากขึ้น เพราะเป็นแพะเนื้อที่มีรูปร่างใหญ่ ลำสัน มีลำตัวใหญ่ยาวและกว้าง มีกล้ามเนื้อมาก และมีลักษณะกระดูกโครงร่างใหญ่ แข็งแรง ลักษณะลำตัวมีสีขาว มีสีน้ำตาลแดงที่หัวและคอ หัวโหนกนูน ตั้งงุ้มโค้งและงุ้มลง เขาเอนไปด้านหลังและงอโค้งลงด้านล่าง ใบหูยาวและห้อยลง มีเคราแต่ไม่มีติ่งที่ไต่คอ น้ำหนักตัวลูกแพะสูง โดยมีจำนวนลูก 2 - 3 ตัวต่อครอก แพะพันธุ์นี้มีข้อดีในการเลี้ยงเป็นแพะเนื้อ เพราะมีขนาดใหญ่ให้เนื้อมากหนังจะมีคุณภาพดี อัตราการเจริญเติบโตดีหากมีการดูแลให้อาหารข้นเสริม แต่มีข้อด้อยในเรื่องที่แม่แพะให้นมน้อยไม่เพียงพอในการเลี้ยงลูกแพะ

(2) พันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian) เป็นพันธุ์แพะที่เกิดจากการปรับปรุงพันธุ์โดยผสมพันธุ์ระหว่างแพะอียิปต์พันธุ์ซาไรปี แพะอินเดียพันธุ์จามนาปารี และแพะจากสวิสเซอร์แลนด์พันธุ์ทอกเก็นเบิร์ก ซึ่งได้มีการดำเนินการพัฒนาสายพันธุ์ในประเทศอังกฤษ เนื่องจากพันธุ์แองโกลนูเบียนสืบเชื้อสายมาจากแพะเขตร้อน จึงสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศร้อนได้ดีกว่าพันธุ์ยุโรป แพะพันธุ์แองโกลนูเบียนนั้นมีหลายสี ตั้งแต่สีดำ น้ำตาล เทาและสีขาว แพะพันธุ์นี้มีสีอะไรก็ได้ไม่ถือว่าเป็นผิดลักษณะประจำพันธุ์ ลักษณะทั่วไปเป็นแพะขนาดใหญ่ ลำตัวยาวและกว้าง เมื่อโตเต็มวัย เพศผู้มีน้ำหนักประมาณ 70 กิโลกรัม เพศเมียน้ำหนักประมาณ 60 กิโลกรัม ข้อดีของแพะพันธุ์นี้คือ มีขนสั้นและนุ่มละเอียดเป็นมัน จึงสามารถทนทานและปรับตัวกับสภาพแวดล้อมได้ดี

(3) แพะพื้นเมือง (Native goats) เป็นแพะที่มีขนาดเล็ก มีการเลี้ยงและขยายพันธุ์กันอย่างแพร่หลายในแถบชนบทในเขตภาคใต้ของประเทศไทย โดยมากแพะพื้นเมืองที่มีอยู่มีการสันนิษฐานว่า การนำแพะเข้ามาเลี้ยงนั้นได้มาจากสายพันธุ์แพะในประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย ด้วยเหตุผลของการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมการเลี้ยงแพะของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม แพะพื้นเมืองเป็นแพะขนาดเล็กมีมากมายหลายสี ตั้งแต่สีเหลือง แดง น้ำตาล ดำ หรืออาจมีสีผสม ขาวน้ำตาล ขาวดำ น้ำตาลดำ เป็นต้น ลักษณะนิสัยร่าเริงและมีความอดทนสูงต่อสภาวะอากาศร้อน ฝนตกชุก มีขนาดเล็กจึงทำให้ปราดเปรียวคล่องตัวในการหากินใบไม้ตามพุ่มไม้ และปีนป่ายคล่องแคล่ว เชื่อง กินอาหารได้หลากหลาย เป็นสัตว์เลี้ยงลูกเก่ง

2) รูปแบบการเลี้ยงแพะ

จิรัฐติ (2566) กล่าวว่า รูปแบบการเลี้ยงแพะสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ คือ

(1) การเลี้ยงแบบผูกล่อ เป็นการเลี้ยงที่ใช้เชือกผูกล่อที่คอแพะแล้วนำไปผูกให้แพะหากินรอบบริเวณที่ผูก โดยปกติเชือกที่ใช้ผูกล่อแพะมักมีความยาวประมาณ 5 - 10 เมตร ต้องมีน้ำและแร่ธาตุไว้ให้แพะกินเป็นประจำด้วย ในเวลากลางคืนจะนำแพะกลับไปเลี้ยงไว้ในคอก

(2) การเลี้ยงแบบปล่อย เกษตรกรมักปล่อยแพะให้ออกหากินในเวลากลางวัน โดยเจ้าของจะคอยดูตลอดเวลาหรือเป็นบางเวลา ลักษณะการเลี้ยงแบบนี้นิยมเลี้ยงกันมากในบ้านเรา เพราะเป็นการเลี้ยงที่ประหยัด ไม่ต้องตัดหญ้ามาเลี้ยงแพะ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้แพะไปทำความเสียหายแก่พืชที่เพาะปลูก ทั้งนี้เพราะแพะเป็นสัตว์ที่กินพืชได้หลายชนิด การปล่อยแพะหากินไม่ควรปล่อยในเวลาที่แดดจัดหรือฝนตกเพราะอาจเจ็บป่วยได้ หากพื้นที่ที่มีหญ้าอุดมสมบูรณ์แพะจะกินอาหารเพียง 1 - 2 ชั่วโมงก็เพียงพอ

(3) การเลี้ยงแบบขังคอก เกษตรกรขังแพะไว้ในคอก ด้านนอกคอกอาจมีแปลงหญ้าและมีรั้วรอบแปลงหญ้า เพื่อให้แพะได้ออกมากินหญ้าในแปลง บางครั้งเกษตรกรต้องตัดหญ้ามาให้แพะกินบ้าง ในคอกต้องมีน้ำและอาหารข้นให้กิน

(4) การเลี้ยงแบบผสมผสานกับการปลูกพืช การเลี้ยงแบบนี้ทำการเลี้ยงได้ 3 ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น เกษตรกรต้องปล่อยแพะปะปนไปกับการปลูกพืช เช่น ยางพารา ปลูกปาล์มน้ำมัน ในภาคใต้ของประเทศไทย โดยให้แพะหากินหญ้าใต้ต้นยางพาราเป็นการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นกว่าการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว

3) การผสมพันธุ์แพะ

จิรัฐติ (2566) กล่าวว่า การผสมพันธุ์แพะทำได้หลายวิธีด้วยกันแต่วิธีที่นิยมปฏิบัติมากที่สุดมี 2 วิธี ดังนี้

(1) การผสมจริง การใช้พ่อพันธุ์ดีให้คุมฝูงแพะเพศเมียในอัตรา เพศผู้ 1 ตัว ต่อเพศเมีย 20 - 25 ตัว การผสมพันธุ์แบบนี้ปล่อยให้เพศผู้อยู่กับเพศเมียตลอดเวลา โดยการขังรวมกับฝูงเพศเมีย เมื่อเพศเมียเป็นสัตว์ที่ทำการผสมทันที แต่การเลี้ยงแบบนี้ใช้แพะเพศผู้คุมฝูงผสมพันธุ์ ทำให้เกิดปัญหาการผสมพันธุ์แบบเลือดชิด ส่งผลให้แพะในรุ่นถัดไปมีขนาดเล็ก ความต้านทานโรคและพยาธิต่ำ ความสมบูรณ์

พันธุ์ต่ำ รวมทั้งปัญหาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเองยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการเลี้ยงแพะ ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวส่งผลให้แพะมีสมรรถภาพในการสืบพันธุ์ที่ลดลง ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการให้ผลผลิตมีปริมาณลดลง

อย่างไรก็ตาม การผสมแบบการผสมเดี่ยวหรือการผสมแบบตัวต่อตัว ซึ่งจำเป็นต้องแยกเลี้ยง พ่อพันธุ์ไว้ต่างหาก เมื่อแม่แพะเป็นสัตว์ก็นำเพศผู้มาผสมพันธุ์เป็นคราวๆ ไป การผสมพันธุ์แบบนี้แม่จะเสียเวลา กับการที่เราต้องคอยตรวจสอบการเป็นสัตว์ของเพศเมียและนำเพศผู้มาผสม แต่มีข้อดีที่เราสามารถรู้ว่าแพะ ตัวใดเป็นพ่อ รู้วันผสม วันกำหนดคลอด ซึ่งเป็นการสะดวกต่อการจัดการฟาร์มแพะ

(2) การผสมเทียม คือ การนำน้ำเชื้อแพะเพศผู้ไปใส่ในอวัยวะสืบพันธุ์แพะเพศเมียเมื่อเวลาที่ แพะเพศเมียเป็นสัด แทนการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ การพัฒนาการผสมเทียมในแพะและแกะ เริ่มขึ้นที่รัสเซีย และจากนั้นการผสมเทียมแพร่กระจายไปยังยุโรปกลาง และยังถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในเชิงพาณิชย์ ในประเทศฝรั่งเศสและบราซิล เทคนิคการเก็บน้ำเชื้อและการผสมเทียมในแพะและแกะได้มีการพัฒนาขึ้น โดยลำดับ

4) อาหารและการให้อาหารแพะ

จิรัฐติ (2566) กล่าวว่า การจัดการด้านอาหารและการให้อาหาร แพะเป็นสัตว์กระเพาะรวม (Ruminant) เช่นเดียวกับโค กระบือ และแกะ จึงสามารถใช้หญ้าและอาหารหยาบต่างๆ ได้เช่นเดียวกัน แพะมีความสามารถหาอาหารกินได้เก่งเป็นพิเศษ เช่น หากินใบไม้ตามพุ่มไม้ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ปกติแพะมีความต้องการอาหารหยาบในปริมาณวันละร้อยละ 10 ของน้ำหนักตัว และต้องการอาหารข้นประมาณวันละ 0.5 - 1.0 กิโลกรัม อาหารหยาบ ซึ่งมี 2 ประเภท คือ อาหารหยาบแห้ง เช่น หญ้าแห้ง ฟางข้าว ต้นข้าวโพดแห้ง เป็นต้น และอาหารหยาบสด เช่น หญ้า ถั่วสดชนิดต่างๆ ตลอดทั้งใบไม้ต่างๆ สำหรับ การให้อาหารข้นเสริมควรระมัดระวัง คือ จัดให้ตามความจำเป็นเพื่อให้สัตว์ได้รับโภชนาเพียงพอตามความต้องการ โดยทั่วไปจะใช้เมล็ดธัญพืชซึ่งหาได้ง่าย เช่น ปลายข้าว ข้าวโพด รำละเอียด มันเส้น ใบกระถินป่น ถั่วต่างๆ เช่น กากถั่วเหลือง การถั่วลิสง เมล็ดถั่วเขียว ฯลฯ

นอกจากนี้แพะยังต้องการน้ำและแร่ธาตุเสริมเป็นประจำ แพะต้องการน้ำกินวันละประมาณ 5 - 9 ลิตร ความต้องการน้ำมากขึ้นขึ้นอยู่กับสภาพตัวแพะและภูมิอากาศ เกษตรกรที่เลี้ยงแพะแบบพื้นบ้าน มักไม่ค่อยคำนึงถึงการให้น้ำให้แพะกิน จึงทำให้มีปัญหาแพะเจ็บป่วยอยู่เสมอ สำหรับแร่ธาตุที่ให้แพะกิน ผู้เลี้ยงจะใช้แร่ธาตุก่อนสำเร็จที่มีขายอยู่ให้แพะกินได้ แต่ควรคำนึงว่าแร่ธาตุก่อนนั้นไม่ควรแข็งเกินไป ทั้งนี้ เพราะลิ้นของแพะสั้นกว่าลิ้นของโค การเลียแร่ธาตุแต่ละครั้งจึงได้ปริมาณที่น้อย

5) โรคที่สำคัญในแพะ

กรมปศุสัตว์ (2549) กล่าวว่า โรคติดต่อในแพะ สาเหตุของโรคในแพะอาจเนื่องมาจากอาหาร การจัดการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกวิธี ทำให้สัตว์เกิดความเครียด อ่อนแอ ไม่มีความต้านทานโรค พอผู้เลี้ยงแพะต้องการทราบถึงสาเหตุและสันนิษฐานได้ ซึ่งจะช่วยในการรักษาและป้องกันการระบาดของโรคได้ โดยให้สังเกตว่าแพะ จะแสดงอาการหลายประการ เช่น การกินอาหารลดลงกว่าปกติ มีอาการไอ จาม ท้องเสีย ขนไม่เป็นเงา จมูกแห้ง ซึมหงอย เป็นต้น โรคที่เกิดในแพะที่ควรระวังมีดังต่อไปนี้

(1) โรคปากเปื่อย เกิดจากเชื้อไวรัส อาการคือ พบแผลบนคล้ำยหูด บริเวณริมฝีปากรอบจมูก รอบตา บางครั้งลุกลามไปตามลำตัว ถ้าเป็นลูกสัตว์อาจตายเพราะกินอาหารไม่ได้ หรือตายเพราะโรคปอดบวม แทรกซ้อน ถ้าเป็นแพะโตอาการไม่รุนแรงและแผลจะตกสะเก็ดแห้งไปเองภายในประมาณ 28 วัน การรักษา ใช้น้ำส้ม (เจนเซียนไวโอเลต) หรือทิงเจอร์ไอโอดีนทาแผล วันละ 1 - 2 ครั้ง ในประเทศไทยยังไม่มีวัคซีนป้องกัน โรคนี้ ถ้าพบแพะเป็นโรคนี้ให้รีบแยกตัวป่วยออกทันที และรักษาจนกว่าจะหายจึงนำรวมเข้าฝูงได้

(2) โรคปากและเท้าเปื่อย เกิดจากเชื้อไวรัส อาการที่พบ แพะจะซึม น้ำลายไหลยืด ไม่กินอาหาร บริเวณปากและแก้มบวมแดง มีเม็ดตุ่มใสเป็นแผลบริเวณกีบและเท้า แพะจะเดินขาเกแปลก แสดงอาการ เจ็บปวดและถ้าติดเชื้อโรคแทรกซ้อนอาจทำให้แพะตายได้ ถ้าไม่มีโรคแทรกซ้อนจะหายได้เองภายใน 21 วัน แพะที่ตั้งท้องอาจแท้งได้ เนื่องจากเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสจึงไม่มีทางรักษาโดยตรง การป้องกันไม่ให้เกิดโรค จึงเป็นมาตรการที่ดีที่สุดโดยการฉีดวัคซีนป้องกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และการกักกันแพะที่จะเข้ามาเลี้ยงใหม่ เป็นเวลา 14 วันก่อนเข้าฝูง ที่สำคัญมากคือ การเกิดโรคแทรกซ้อนจากเชื้อแบคทีเรียทำให้เป็นหนองที่แผล เม็ดตุ่มพองแตกออกและจะหายช้ามากหรืออาจลุกลามเกิดเลือดเป็นพิษถึงตายได้ ถ้าไม่มีโรคแทรกซ้อน จะหายได้เองภายใน 21 วัน การรักษา ใช้น้ำส้ม (เจนเซียนไวโอเลต) ทาที่แผลที่ปากและกีบ ห้วนนม วันละครั้ง และฉีดยาปฏิชีวนะ เพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน ทั้งนี้ควรขอคำแนะนำจากสัตวแพทย์

(3) โรคปอดบวม โรคนี้เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่งเป็นได้กับแพะทุกอายุ พบได้ทั่วไป โดยเฉพาะแพะที่อ่อนแอและไม่เคยถ่ายพยาธิ พบภาวะโรคนี้บ่อยๆ ในฤดูฝนเชื้อติดต่อยุ่รวดเร็ว โดยการ กินเชื้อที่มีอยู่ในน้ำ อาหาร หายใจเชื้อที่มีในอากาศ การอยู่รวมฝูงกับแพะป่วยด้วยโรคนี้ อาการของแพะป่วย ได้แก่ มีไข้ จมูกแห้งมีน้ำมูก หอบ หายใจเสียงดัง ไอ ถ้าเป็นเรื้อรังแพะจะแคระแกรน อ่อนแอ แพะป่วยจะตาย ถึง 60 - 90 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะแพะที่มีพยาธิมาก และลูกแพะหลังหย่านมใหม่จะตายมากที่สุด การรักษา โดยฉีดยาปฏิชีวนะ เช่น เพนนิซิลลิน อ็อกซิเตตราซัยคลิน คลอแรมเฟนิคอล อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเวลา 3 - 5 วันติดต่อกัน ทั้งนี้ทั้งนั้น ควรปรึกษาสัตวแพทย์ในการรักษา โรคนี้ป้องกันได้โดยจัดการโรงเรือนให้สะอาด พื้นคอกแห้ง อย่าให้ฝนสาดหรือลมโกรกแพะ และควรยกพื้นโรงเรือนประมาณ 1 - 1.5 เมตร แพะป่วยให้แยก ชังไว้ในคอกสัตว์ป่วยต่างหาก จนกว่าจะหายดีแล้วจึงค่อยนำเขารวมฝูงเดิมใหม่ นอกจากนี้ควรถ่ายพยาธิแพะ เป็นประจำตามโปรแกรมทุกๆ 4 - 6 สัปดาห์ เพื่อให้แพะแข็งแรงและควรดูแลแพะหลังหย่านมเป็นพิเศษ ด้วยการเสริมอาหารที่มีคุณภาพดี

(4) โรคแท้งติดต่อ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย แพะจะแท้งในช่วงลูกอายุประมาณ 4 - 6 สัปดาห์ แต่ ไม่ค่อยเกิดโรคนี้บ่อย โรคนี้ติดต่อถึงกันได้ จึงต้องระวังในการดื่มนมแพะ อาการของแพะสังเกตยากต้องตรวจ จากเลือดเท่านั้น ดังนั้น ควรได้มีการตรวจสุขภาพแพะเป็นประจำ โดยการตรวจเลือดปีละ 1 ครั้ง วิธีป้องกันที่ดี ที่สุดคือ ทำลายแพะที่เป็นโรค และไม่คัดเลือกแพะที่พ่อแม่พันธุ์เคยมีประวัติเป็นโรคมารับเลี้ยง

(5) โรคท้องอืด เกิดจากแพะกินหญ้าอ่อนมากเกินไป หรือกินอาหารขี้ที่มีโปรตีนสูงมากเกินไป (เกิน 3 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว) หรือการที่แพะป่วยและนอนตะแคงด้านซ้าย การแก้ไขผู้เลี้ยงแพะต้องจะ เอาแก๊สออก และกระตุ้นให้แพะลุกขึ้นเดิน

(6) โรคท้องเสีย เกิดจากเชื้อหลายชนิด เช่น เชื้อ E.coli, Salmonella spp., chlamydia ทำให้ลูกแพะท้องเสียอย่างรุนแรง เลือดเป็นพิษ ตาย แนวทางในการรักษา การรักษาต้องทำหลายวิธีพร้อมๆ กันไป เช่น การงดอาหารหยาบสดแต่ให้อาหารหยาบแห้งแทน กรณีของลูกแพะควรหยุดการบ้วนนมสัก 2 - 3 วัน แยกแพะที่ป่วยออกจากฝูง ให้อาบน้ำอุ่นช่วยเพื่อลดการอักเสบของลำไส้ เลือกให้อาหารชั้นใหม่ไม่ใช่ของเก่าเก็บ ที่ไม่มีเชื้อราและสารพิษจากเชื้อรา ปรับปรุงสภาพการเลี้ยงไม่ให้แออัด ล้างพื้นคอกและทำความสะอาดรางอาหารและอ่างน้ำด้วยน้ำสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อ (ไชยวรรณ และคณะ, 2564)

(7) พยาธิมีผลกระทบต่อการผลิตแพะทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งพบว่าพยาธิภายในเป็นตัวก่อปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงมากกว่าพยาธิภายนอก ถ้าแพะมีพยาธิภายในจำนวนมากจะทำให้เกิดโรคเฉียบพลัน มีความรุนแรงถึงตายได้ หรือถ้าได้รับในปริมาณน้อยจะไม่ถึงตาย แต่ทำให้ผลผลิตลดลง เช่น เนื้อ นม นอกจากนี้ทำให้แพะอ่อนแอเป็นโรคอื่นๆ ได้ง่าย ทำให้เกษตรกรสูญเสียรายได้จากผลผลิตที่ลดลงและเพิ่มต้นทุนค่าใช้จ่ายในการซื้อขายถ่ายพยาธิด้วย อีกทั้งมีแนวโน้มว่าพยาธิจะมีการดื้อยาขึ้น การใช้ยาจึงต้องไม่ใช้ยาชนิดเดียวกันทั้งปี พยาธิภายในแพะมีหลายชนิดด้วยกัน เกิดกับแพะทุกภาคที่เลี้ยงแพะ พยาธิออกจากไข่และพัฒนาเป็นตัวอ่อนในระยะติดต่อกัน (จิรัฐติ, 2566)

6) การตลาดแพะ

ตลาดแพะเนื้อในปัจจุบันของไทย เป็นตลาดผู้ขายมากมาย มีผู้ผลิตเป็นจำนวนมากแต่ก็มีน้อยกว่าความต้องการของผู้บริโภค ทำให้แพะเนื้อมีราคาสูง โดยราคาของแพะเนื้อได้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามอุปสงค์และอุปทานของตลาดในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งพ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคาแพะมีชีวิต ส่วนราคาเนื้อแพะชำแหละก็มีการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนตามราคาของแพะมีชีวิต แต่แพะที่จะขายให้แก่ผู้ที่นำไปทำเป็นพ่อแม่พันธุ์ หรือนำไปใช้ประกอบพิธีกรรมเฉพาะ ก็จะตั้งราคาสูงกว่าแพะเนื้อทั่วไป โดยผู้บริโภคแพะเนื้อส่วนใหญ่เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ที่มีวัฒนธรรมและความผูกพันกับแพะมานาน ทำให้ความต้องการเนื้อแพะจึงมักกระจายอยู่ในพื้นที่ที่มีชาวไทยมุสลิมมาก วิธีการตลาดแพะเนื้อที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการตลาดจากผู้เลี้ยงแพะ ตั้งแต่เกษตรกรจนถึงผู้บริโภคเนื้อแพะ ประกอบด้วย พ่อค้ารวบรวมแพะเนื้อมีชีวิต พ่อค้าขายปลีกแพะเนื้อมีชีวิต และพ่อค้าขายปลีกเนื้อแพะชำแหละ วิธีการตลาดเริ่มจากเกษตรกรทั่วไปที่เลี้ยงแพะเนื้อมีชีวิตได้ขายแพะเนื้อผ่าน 4 ช่องทาง คือ ขายให้เกษตรกรด้วยกันเองเพื่อไปขยายพันธุ์หรือขุนต่อ ขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ขายให้พ่อค้าขายปลีกเนื้อแพะชำแหละ และขายให้กับพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นหรือพ่อค้ารวบรวมต่างท้องที่ พ่อค้าที่ได้แพะมาจากการรับซื้อของเกษตรกรในหมู่บ้าน ได้ทำการรวบรวมแพะเนื้อมีชีวิตเพื่อขายต่อไปให้กับผู้บริโภคและพ่อค้าขายปลีกเนื้อแพะชำแหละต่อไป ส่วนแพะชำแหละได้ขายต่อไปให้กับร้านอาหารภัตตาคารและโรงแรม เพื่อปรุงอาหารให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่นิยมบริโภคเนื้อแพะ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557)

3.2 ความรู้ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

3.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

ชูตา (2558) กล่าวว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยหลัก SWOT analysis เป็นวิธีการหรือเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์สภาพทั่วไป และช่วยในการวางแผนกลยุทธ์ของฟาร์มและลักษณะงานต่างๆ ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผลการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการเลี้ยงแพะ ดังนี้

1) ตัวแรก S หรือ Strengths คือ ความสามารถและสภาพภายในฟาร์มที่เป็นบวก ซึ่งผู้ประกอบการ หรือเกษตรกรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย การดำเนินงานภายในฟาร์มได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการวิเคราะห์จุดแข็งจึงพิจารณาจากสภาพคล่องทางการเงิน ความชำนาญด้านการผลิต ด้านบุคลากร และความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงแพะ

2) ตัวที่สอง W หรือ Weakness คือ จุดอ่อน หมายถึง สภาพภายในฟาร์มที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งผู้ประกอบการหรือเกษตรกรไม่สามารถนำไปใช้ทำประโยชน์ในการทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในธุรกิจที่ทำไม่ได้ดี ดังนั้นการวิเคราะห์จุดอ่อนจึงพิจารณาจากข้อเสียของฟาร์ม ที่มีปัญหาสภาพพจน์ในทางลบของเกษตรกรหรือผู้ประกอบการเลี้ยงแพะ

3) ตัวที่สาม O หรือ Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสภาพภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานของเกษตรกรหรือผู้ประกอบการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของฟาร์ม ดังนั้นการวิเคราะห์โอกาสจึงพิจารณาจากข้อได้เปรียบหรือปัจจัยที่เอื้อต่อเกษตรกร หรือผู้ประกอบการเลี้ยงแพะ

4) ตัวที่สี่ T หรือ Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยหรือสภาพภายนอกที่ขัดขวางการทำงานของเกษตรกรหรือผู้ประกอบการ ทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ อาจหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อฟาร์มของเกษตรกร หรือผู้ประกอบการเลี้ยงแพะ ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT ควรมีการกำหนดเรื่องหัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญและต้องคำนึงถึงการกำหนดประเด็นปัญหา ทำให้การวิเคราะห์และการประเมินจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคได้ถูกต้อง โดยเฉพาะการกำหนดประเด็นหลักได้ถูกต้อง จะทำให้การวิเคราะห์ถูกต้องยิ่งขึ้น

3.2.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

เสกสรร และคณะ (2556) กล่าวว่า หลักการสำคัญของ SWOT คือ การวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตัวเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส - อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารองค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนวิธีการวิเคราะห์ส่วที่จะครอบคลุมขอบเขตปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือจุดอ่อนขององค์กรให้มัน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ส่วที่นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กรจะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากร และความสามารถภายในองค์กรทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร แหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูล เพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกลยุทธ์ก่อนหน้านี้ด้วย

(1) จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้นเองว่า ปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กร ที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร

(2) จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้นๆ ว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้นสามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กร ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบายการเงิน งบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตราการรู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการให้บริการ

(1) โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหภาค และองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งได้

(2) อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาค ในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่ง พร้อมทั้งจะเผชิญผลกระทบดังกล่าวได้

3.2.3 ข้อพิจารณาในการวิเคราะห์ SWOT มีดังนี้

เสกสรรค์ และคณะ (2556) กล่าวว่า การวิเคราะห์แยกแยะควรทำอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ได้ปัจจัยที่มีความสำคัญจริงๆ เป็นสาเหตุหลักๆ ของปัญหาที่แท้จริง กล่าวคือ เป็นปัจจัยที่มีประโยชน์ในการนำไปกำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ ที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Result) ได้จริง

การกำหนดปัจจัยต่างๆ ไม่ควรกำหนดขอบเขตของความหมายของปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น จุดอ่อน (W) หรือจุดแข็ง (S) หรือโอกาส (O) หรืออุปสรรค (T) ให้มีความหมายคาบเกี่ยวกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตัดสินใจ และชี้ชัดว่าปัจจัยที่กำหนดขึ้นมานั้น เป็นปัจจัยในกลุ่มใด ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่อยู่ต่างกลุ่มกันก็ต้องสมควรที่จะนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่ต่างกันออกไป

ประทีนทิพย์ (2553) หลักการ 5M คือปัจจัยทางด้านทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต 5 ปัจจัย ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการผลิต ถ้าขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะไม่สามารถทำการผลิตขึ้นมาได้ ดังนั้นหลักการ 5M จะนำมาทำการวิเคราะห์ปัจจัยเหล่านี้ เพื่อให้มองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัย มีดังนี้

1) บุคลากร(Man) หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ประกอบไปด้วยผู้ประกอบการ สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ

2) วัสดุ(Material) หมายถึง วัสดุที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์

3) เครื่องจักร(Machine) หมายถึง อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินธุรกิจ

4) วิธีการ(Method) หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน

5) เงิน(Money) หมายถึง เงินทุน หรือทรัพย์สินที่มีค่าที่ใช้เป็นต้นทุนในการผลิต

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประมวลผล เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการตอบวัตถุประสงค์ของผลการศึกษา ดังนี้

สุธา (2560) ได้ศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อ กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 47.7 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 67.00 เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริมโดยใช้เวลารว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ในการจัดการดูแลแพะและดำเนินกิจกรรมภายในฟาร์ม ภาพรวมเกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.09 ปี ส่วนแรงงานในการประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครอบครัวในการดูแลแพะ คิดเป็นร้อยละ 92.75 ส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดกลาง คือมีแพะเลี้ยงอยู่ระหว่าง 11 - 50 ตัว คิดเป็นร้อยละ 44.93 เกษตรกรเลี้ยงสายพันธุ์แพะลูกผสม คิดเป็นร้อยละ 75.24 ลูกผสมพันธุ์บอร์เป็นพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงมากที่สุด เพราะเป็นสายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตเนื้อสูง การผสมพันธุ์ใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบใช้พ่อพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 79.71 โดยเกษตรกรมีรูปแบบการเลี้ยงแบบ กึ่งขังกึ่งปล่อย โรงเรือนมีลักษณะยกพื้นสูง คิดเป็นร้อยละ 39.13 การจำหน่ายส่วนใหญ่จำหน่ายภายในจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 72.46 จำหน่ายภายในจังหวัดและต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 23.19 เกษตรกรจำหน่ายแพะโดยวิธีการชั่งน้ำหนักในลักษณะของแพะมีชีวิต ร้อยละ 89.86 จำหน่ายโดยชั่งน้ำหนักและเหมาตัว ร้อยละ 10.14

ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงแพะของเกษตรกร พบว่า มีปัญหาในเรื่องพยาธิในแพะ การขาดความรู้การจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์และการป้องกันโรค คิดเป็นร้อยละ 92.75

สุพัฒน์ และภุชณิศ (2563) ได้ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 40.56 ปี แรงงานในฟาร์มเฉลี่ย 1.87 คน ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเนื้อ 4.70 ปี ได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะจากเพื่อนและสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 50.62 สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะร้อยละ 86.23 ได้รับจากเอกสารเผยแพร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 13.77 ได้รับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต เกษตรกรร้อยละ 71.01 เคยเข้ารับการอบรมศึกษาดูงานการเลี้ยงแพะ พันธุ์แพะที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ลูกผสมพันธุ์บอร์และพื้นเมือง ร้อยละ 52.63 ส่วนใหญ่ผสมพันธุ์โดยใช้วิธีใช้พ่อพันธุ์ผสม ร้อยละ 97.10 เลี้ยงแบบปล่อยแพะเล็มและขังคอก เกษตรกรมีการปลูกพืชอาหารสัตว์ ร้อยละ 84.06 ส่วนใหญ่ปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 และมีการสำรองพืชอาหารสัตว์ ร้อยละ 62.32 วิธีการจำหน่ายแพะเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 92.57 จำหน่ายแบบชั่งน้ำหนัก ราคาแพะเนื้อที่จำหน่ายแบบเหมาตัวเฉลี่ย 3,786.49 บาท จำหน่ายแบบชั่งน้ำหนักเฉลี่ย 121.27 บาทต่อกิโลกรัม

สมนึก และคณะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 49.00 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 92.10 จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.20 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.01 คน แรงงานในครัวเรือนภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.38 คน ที่ดินทำการเกษตรเฉลี่ย 2.43 ไร่ ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักรับจ้างกรีดยาง ร้อยละ 68.80 มีอาชีพรองเลี้ยงแพะเนื้อ ร้อยละ 99.00 จุดประสงค์การเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรเพื่อจำหน่าย รองลงมาเพื่อพิธีกรรมทางศาสนา เลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 6.20 ตัว ส่วนใหญ่เลี้ยงแพะพื้นเมือง ร้อยละ 79.10 มีหญ้าเพียงพอในการเลี้ยงแพะ ร้อยละ 46.70 ไม่มีการเสริมอาหารข้นในการเลี้ยงแพะ ร้อยละ 63.70 ประสบการณ์เลี้ยงแพะเนื้อ 4.90 ปี ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องโรคระบาดในฤดูฝน ร้อยละ 87.80 มีแรงงานในครัวเรือนในการเลี้ยงแพะเนื้อเฉลี่ย 1.31 คน จำหน่ายแพะเนื้อแบบเหมารายตัวเฉลี่ย 3,806.70 บาท/ตัว เกษตรกรกำหนดราคาจำหน่ายด้วยตนเอง ร้อยละ 57.30

จิรารัตน์ (2551) ได้ศึกษาเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงแพะจังหวัดนนทบุรี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.50 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 52.40 โดยมีการใช้แรงงานในครัวเรือน ร้อยละ 85.40 ประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม ร้อยละ 74.40 และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะตั้งแต่ 4-6 ปี ร้อยละ 40.20 เกษตรกรเลี้ยงแพะน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ตัว ร้อยละ 47.60 โดยเลี้ยงในลักษณะขังคอก ร้อยละ 48.80 เลี้ยงแบบปล่อย ร้อยละ 38.60 เกษตรกรมีการทำวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ร้อยละ 74.40 ปัญหาด้านการเลี้ยงแพะ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องการดูแลด้านสุขภาพ ร้อยละ 50.00 ขาดความรู้ในการเลี้ยงแพะ ร้อยละ 36.60 ราคาอาหารข้นแพงสูง ร้อยละ 32.90 การหาตลาดรองรับผลผลิต ร้อยละ 26.80

สันติ และสุวิทย์ (2565) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาดและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรวม เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสม เฉลี่ย 22.19 ตัวต่อราย ผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์คุมฝูง มีพื้นที่ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 3.31 ไร่ต่อราย ร้อยละ 31.56 มีการปลูกหญ้าเลี้ยงแพะเฉลี่ย 0.78 ไร่ต่อราย

ไม่เคยให้อาหารชั้นเลย ร้อยละ 45.00 มีการเสริมแร่ธาตุก้อนแก่แพะ ร้อยละ 65.31 หากเกิดปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ส่วนใหญ่จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะโดยใช้ทุนของตนเองเฉลี่ย 25,821.88 บาทต่อราย เกษตรกรเคยผ่านการอบรมการเลี้ยงแพะ ร้อยละ 78.75 และส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย ลักษณะการผลิตแพะแบบผลิตลูกแพะจำหน่ายและขุนควบคู่กันไป รูปแบบการเลี้ยงแบบกึ่งชังกึ่งปล่อย สำหรับปัญหาการเลี้ยงแพะเนื้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาในระดับมากคือ การขาดแคลนพ่อแพะพันธุ์ดี และยังมีปัญหาที่มีแนวโน้มจะเป็นปัญหาระดับมากในอนาคต คือ ปัญหาด้านการตลาด ถูกกดราคาขาย และด้านการขาดความรู้ในการป้องกันโรค

4. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

4.1 สรุปสาระสำคัญ

แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ได้รับความนิยม และมีการเลี้ยงมากขึ้นทุกปี เนื่องจากแพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องที่มีขนาดเล็ก เลี้ยงง่าย ให้ผลตอบแทนได้รวดเร็ว ขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันผลิตภัณฑ์จากแพะทั้งเนื้อแพะ และน้ำนมแพะ มีการขยายตัวมากขึ้นทั้งในและต่างประเทศทำให้ความต้องการมากขึ้น ส่งผลให้การผลิตแพะไม่เพียงพอกับความต้องการ อีกทั้งมีการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น “การเลี้ยงแพะ” จึงได้รับความสนใจจากเกษตรกรอย่างมาก สาเหตุหลักมาจากมีสายพันธุ์ให้เลือกเลี้ยงได้หลากหลาย อย่างไรก็ตาม สัตว์ชนิดนี้ยังถือเป็นของใหม่สำหรับคนไทยจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสและความท้าทายสำหรับการเลี้ยงและการทำตลาดในอนาคต (สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2567) เนื่องจากแพะเป็นสัตว์เลี้ยงที่ดูแลง่าย สามารถกินอาหารได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นหญ้า ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย วัชพืช วัสดุเศษเหลือจากการเกษตร และสามารถปล่อยแพะเล็มในทุ่งหญ้าสาธารณะ ทำให้มีต้นทุนค่าอาหารต่ำ อีกทั้งเป็นสัตว์ที่ทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ และปรับตัวให้เข้ากับสภาวะนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี แพะมีขนาดตัวไม่ใหญ่มากนักเหมาะสำหรับการเลี้ยงได้ทั่วไปกินอาหารได้เกือบทุกอย่าง แม่แพะมักจะมีลูกแฝดครั้งละ 2 ตัว และเนื้อแพะเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับทำอาหารฮาลาล นมแพะมีคุณค่าโปรตีนสูง นอกจากนี้แพะยังเป็นอาหารได้ทั้งไทย พุทธและมุสลิม (สมเกียรติ, 2528) กรมปศุสัตว์สนับสนุนการเลี้ยงแพะ สร้างเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี เครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ เพื่อเพิ่มการผลิตแพะเนื้อและแพะนมคุณภาพ สนองความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้น รองรับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ความมั่นคงทางอาหารและความยั่งยืนของอาชีพการเลี้ยงแพะ เนื่องจากตลาดโลกโดยเฉพาะตะวันออกกลาง มีความต้องการบริโภคแพะและผลิตภัณฑ์จากแพะเป็นจำนวนมาก (กรมปศุสัตว์, 2556)

ในปี พ.ศ.2567 ประเทศไทยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อทั้งหมด จำนวน 88,417 ราย 1,490,987 ตัว ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตภาคใต้ จำนวน 53,096 ราย 443,622 ตัว (ร้อยละ 60) รองลงมาคือเขตภาคกลาง จำนวน 14,948 ราย 536,920 ตัว (ร้อยละ 17) และเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 13,340 ราย 302,491 ตัว (ร้อยละ 15) และน้อยสุดเขตภาคเหนือ จำนวน 7,033 ราย 216,462 ตัว (ร้อยละ 8) ตามลำดับ จังหวัดสระบุรีมีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ จำนวน 757 ราย 24,938 ตัว (กรมปศุสัตว์, 2567) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ที่มีลักษณะการเลี้ยง การจัดการต่างกัน ขาดองค์ความรู้ เงินทุน สัตว์พันธุ์ดี และขาดความรู้ด้านการตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า ซึ่งส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร ปัญหาต่างๆ ข้างต้นนี้ และสถานะเศรษฐกิจตกต่ำช่วงโรคระบาดโควิดที่ผ่านมา ทำให้ราคาแพะตกต่ำเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานการผลิตและการตลาดแพะเนื้อในพื้นที่ โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT analysis) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการเลี้ยง ลดปัญหาและอุปสรรค เพิ่มศักยภาพการผลิต เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อให้มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นได้ในอนาคต

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

4.2.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายครัวเรือนกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี จำนวน 757 ราย และสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.05 ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N คือ จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อทั้งหมด
e คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

นำค่าดังกล่าวมาแทนในสูตรคำนวณของ Yamane

$$n = \frac{757}{1 + 757(0.05)^2}$$

$$= 261.71 \text{ ตัวอย่าง (ราย)}$$

หมายเหตุ : ผลการคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรข้างต้น ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 261.71 ราย ผู้วิจัยปัดเศษขึ้นและเพิ่มตัวอย่าง จึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 262 ราย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดสระบุรีที่ทำการศึกษา

อำเภอ (จังหวัดสระบุรี)	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)
1. อำเภอหนองแซง	3	1
2. อำเภอบ้านหมอ	26	8
3. อำเภอดอนพุด	0	0
4. อำเภอหนองโดน	16	6
5. อำเภอพระพุทธบาท	71	24
6. อำเภอเสาไห้	24	8
7. อำเภอมวกเหล็ก	393	138
8. อำเภอวังม่วง	105	35
9. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	14	5
10. อำเภอเมืองสระบุรี	34	12
11. อำเภอแก่งคอย	52	18
12. อำเภอหนองแค	14	5
13. อำเภอวิหารแดง	5	2
รวม	757	262

2) การสุ่มตัวอย่าง (Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ทุกหน่วยในประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน โดยใช้วิธีการ Simple Random Sampling สุ่มโดยตรงทุกหน่วยมีโอกาสเท่ากัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยสุ่มเลือกหน่วยจากประชากรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดสระบุรี ทั้งหมด 757 ราย สุ่มเลือกสัมภาษณ์หน่วยประชากรผู้เลี้ยงแพะเนื้อรายอำเภอได้ 262 ราย ดังตารางที่ 1

4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) ที่ประกอบด้วยคำถามที่ช่วยให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ละเอียดครบถ้วน ถูกต้อง สมบูรณ์ ประกอบด้วยคำถาม 2 ลักษณะ คือ คำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบในแบบสัมภาษณ์ และคำถามประเภทที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยเนื้อหาที่ต้องเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ คำถามที่ให้เกษตรกรตอบสร้างขึ้นมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และปลายเปิด (Open – ended Question) โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดและขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ในการศึกษาให้ครอบคลุมและมีความสมบูรณ์ในเนื้อหาตามที่ต้องการ และมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องและวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule)

1.2) จัดทำแบบสัมภาษณ์ ที่ประกอบด้วยคำถามและคำตอบที่ต้องการ ซึ่งผ่านการตรวจและคำแนะนำจากที่ปรึกษา เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องที่ศึกษาและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างครบถ้วน

2) ลักษณะเครื่องมือ การศึกษาเรื่องนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close – ended questions) และคำถามปลายเปิด (Open – ended questions) โดยทำการเก็บข้อมูลต่างๆ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี ได้แก่ เพศ สถานภาพ ศาสนา การศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง สมาชิกในครัวเรือน สมาชิกที่เป็นแรงงานภาคการเกษตร จำนวนพื้นที่ถือครองทั้งหมด จำนวนพื้นที่ทำฟาร์มแพะ กรรมสิทธิ์ที่ดิน ระยะเวลาประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะ การเข้ารับศึกษาดูงานการเลี้ยงแพะ การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการจัดการฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงแพะ พันธุ์แพะที่เลี้ยง จำนวนพ่อพันธุ์แพะ สายพันธุ์พ่อพันธุ์แพะ จำนวนแม่พันธุ์แพะ สายพันธุ์แม่พันธุ์แพะ วิธีการผสมพันธุ์แพะในฟาร์ม ลักษณะการเลี้ยง ลักษณะโรงเรือน รั้วล้อมโรงเรือนและลานปล่อย การให้อาหารแพะ แปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงแพะ พันธุ์หญ้าที่ปลูก จำนวนพื้นที่ปลูกหญ้า การให้แร่ธาตุเสริม การถ่ายพยาธิแพะ การเจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย การติดเบอร์หูประจำตัวแพะ โรคแพะที่พบในฟาร์ม

ตอนที่ 3 ข้อมูลช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการผลิต ลักษณะการจำหน่าย พ่อค้าที่มารับซื้อ วิธีการจำหน่าย ขนาดของแพะที่จำหน่าย ราคาแพะที่จำหน่ายต่อกิโลกรัม การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปแพะเพื่อจำหน่าย การจำหน่ายมูลแพะ ราคามูลแพะที่จำหน่าย

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาด้านพันธุ์แพะ ปัญหาด้านอาหาร ปัญหาด้านสุขภาพแพะ ปัญหาด้านเงินทุน ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

3) การทดสอบเครื่องมือ หลังจากสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ศึกษานำไปให้ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบสัมภาษณ์ทางสังคมศาสตร์ ตรวจสอบ แก้ไขแบบสัมภาษณ์ หลังจากการแก้ไขแล้ว ผู้ศึกษานำไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย นำมาหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ได้เท่ากับ 0.77, 0.79, 0.99, 0.90 ตามลำดับ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขคำถามให้มีความชัดเจนและเที่ยงตรงมากขึ้น แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง (สุชาติ, 2546)

4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้ แล้วนำข้อมูลที่ได้อิงรหัสเชิงปริมาณ โดยการให้ค่าเป็นตัวเลข ทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพการเลี้ยงแพะ ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Max) ค่าต่ำสุด (Min) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลผลปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร โดยใช้มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert scale) อ้างถึงใน (สมจิต และรุจ, 2535) โดยมีรายละเอียด คือ กำหนดมาตรวัดระดับในแบบสัมภาษณ์ ในการศึกษาข้อมูลการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะเนื้อ ที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีดังนี้

ระดับปัญหามากที่สุดหรือมีผลมากที่สุด	ให้คะแนน 5
ระดับปัญหามากหรือมีผลมาก	ให้คะแนน 4
ระดับปัญหาปานกลางหรือมีผลปานกลาง	ให้คะแนน 3
ระดับปัญหาน้อยหรือมีผลน้อย	ให้คะแนน 2
ระดับปัญหาน้อยที่สุดหรือมีผลน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1

การแปลความหมายปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรใช้วิธีการนำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (สุพัทธ์, 2542) จากสูตร

$$\text{อันตรายภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{อันตรายภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายความว่ามีความมีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด
(ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายความว่ามีความมีปัญหาและอุปสรรคมาก
(ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายความว่ามีความมีปัญหาและอุปสรรคปานกลาง
(ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายความว่ามีความมีปัญหาและอุปสรรคน้อย
(ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายความว่ามีความมีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด
(ความคิดเห็นน้อยที่สุด)

2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของฟาร์มแพะ (SWOT Analysis) ทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการกลุ่ม และนำมาเรียบเรียงสรุป โดยใช้หลัก 5M (ประทินทิพย์, 2553) ซึ่งประกอบด้วย Man (คน) Money (เงิน) Materials (วัตถุดิบ) Management (การจัดการ) และ Marketing (การตลาด)

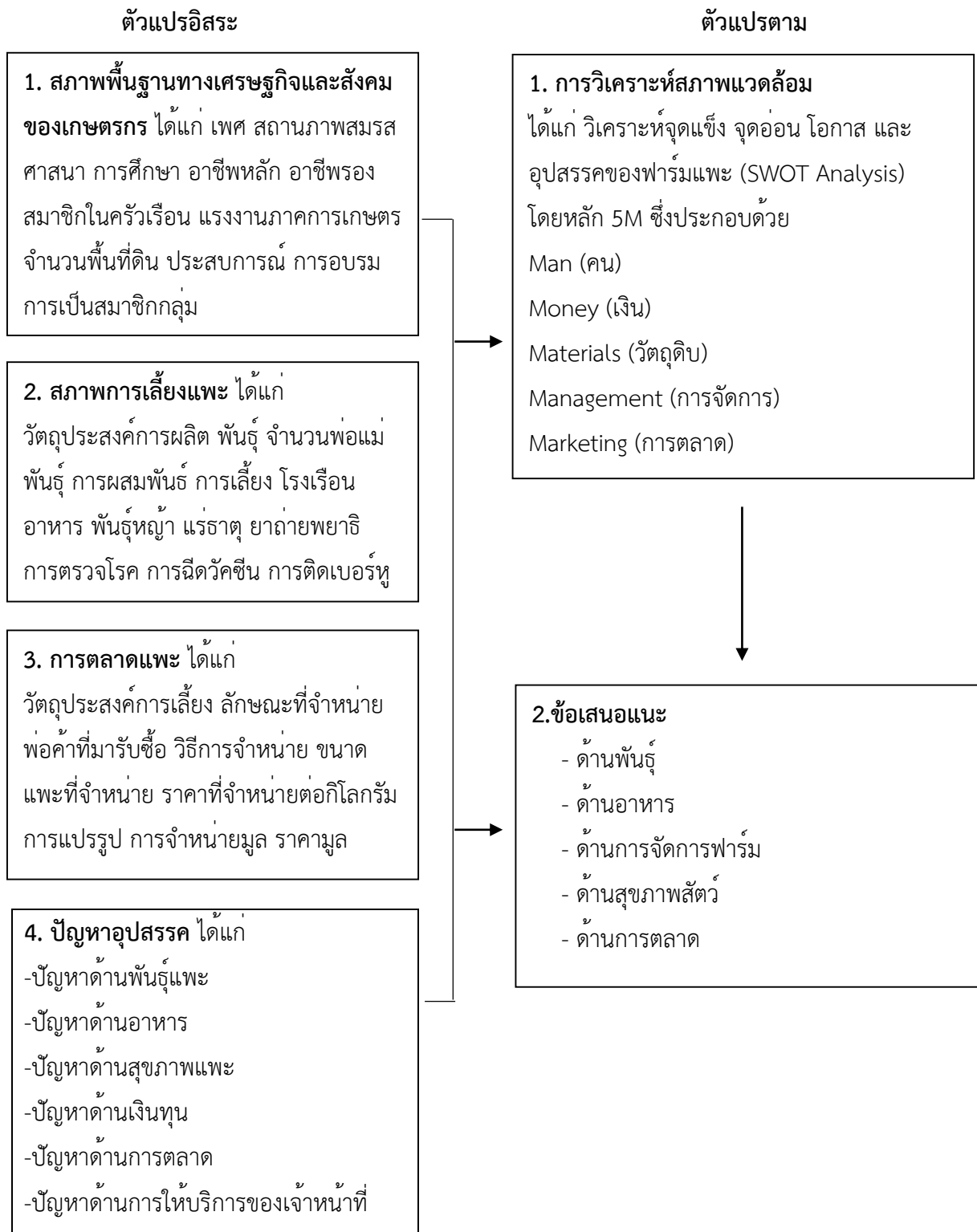
3) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Steel and Torrie, 1986) และวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคด้วยวิธี SWOT analysis

4.2.4 กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ได้ทบทวนวรรณกรรมและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดการศึกษา วิเคราะห์สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพการเลี้ยงแพะ การตลาดและช่องทางการจำหน่ายแพะเนื้อ ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรจังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงบรรยาย โดยมีตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพการเลี้ยงแพะ การตลาดและช่องทางการจำหน่าย ปัญหาอุปสรรค ตัวแปรตามประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของฟาร์มแพะ (SWOT Analysis) และข้อเสนอแนะ ดังนี้

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบจำลองกรอบแนวคิดการศึกษา

4.3 เป้าหมายของงาน (วัตถุประสงค์)

- 1) เพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล การเลี้ยง การจัดการฟาร์ม การตลาด และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดสระบุรี
- 2) เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดสระบุรี

5. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

ผลการดำเนินการและการวิจารณ์ผล การศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล 2) ข้อมูลสภาพการเลี้ยง การจัดการฟาร์ม 3) ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ 4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงแพะ 5) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ดังนี้

5.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.76 เป็นเพศชาย ร้อยละ 49.24 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.78 รองลงมาโสด ร้อยละ 24.05 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 62.21 รองลงมามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 21.37 ประกอบอาชีพหลักเกษตรกร ร้อยละ 66.79 และเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม ร้อยละ 77.86 เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 49.62 เฉลี่ย 3.63 คน ในครัวเรือนใช้แรงงานในการเลี้ยงแพะจำนวน 1 - 2 คน ร้อยละ 83.21 เฉลี่ย 1.78 คน และส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดไม่เกิน 22 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 83.58 รองลงมา 23 - 44 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.40 เฉลี่ย 13.97 ไร่ เป็นพื้นที่ทำฟาร์มแพะไม่เกิน 2 ไร่ ร้อยละ 76.34 เฉลี่ย 2.03 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ร้อยละ 66.03 รองลงมาเช่าของบิดามารดา ร้อยละ 25.95 มีประสบการณ์การเลี้ยงแพะไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.76 รองลงมา 6 - 10 ปี ร้อยละ 44.66 เฉลี่ย 6.46 ปี และเคยรับการอบรมศึกษาดูงานการเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 62.60 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมผู้เลี้ยงแพะ ร้อยละ 61.83 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	133	50.76
ชาย	129	49.24
2. สถานภาพ		
สมรส	154	58.78
โสด	63	24.05
หม้ายหรือหย่าร้าง	45	17.17

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร(ต่อ)

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
3. ศาสนา		
พุทธ	262	100.00
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	163	62.21
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	21.37
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	22	8.40
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	17	6.49
ปริญญาตรี	4	1.53
5. อาชีพหลัก		
เกษตรกรรม	175	66.79
เลี้ยงสัตว์	34	12.98
รับจ้าง	23	8.76
รับราชการ	12	4.58
ค้าขาย	10	3.82
พนักงานบริษัทหรือเอกชน	8	3.05
6. อาชีพรอง		
เลี้ยงสัตว์	204	77.86
เกษตรกรรม	47	17.94
ค้าขาย	7	2.67
รับจ้าง	4	1.53
7. สมาชิกในครัวเรือน		
1-2 คน	65	24.81
3-4 คน	130	49.62
5 คนขึ้นไป	67	25.57
สูงสุด 8 คน ต่ำสุด 1 คน เฉลี่ย 3.63 คน S.D. = 1.57		
8. สมาชิกที่เป็นแรงงานภาคการเกษตร		
1-2 คน	218	83.21
3-4 คน	44	16.79
สูงสุด 4 คน ต่ำสุด 1 คน เฉลี่ย 1.78 คน S.D. = 0.76		

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร (ต่อ)

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
9. จำนวนพื้นที่ถือครองทั้งหมด		
ไม่เกิน 22 ไร่	219	83.58
23 – 44 ไร่	22	8.40
45 – 66 ไร่	11	4.20
67 – 88 ไร่	0	0.00
89 – 110 ไร่	10	3.82
สูงสุด 110 ไร่ ต่ำสุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 13.97 ไร่ S.D.= 22.56		
9.1 จำนวนพื้นที่ทำฟาร์มแพะ		
ไม่เกิน 2 ไร่	200	76.34
เกิน 2 ไร่	62	23.66
สูงสุด 23 ไร่ ต่ำสุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 2.03 ไร่ S.D.= 2.83		
9.2 กรรมสิทธิ์ที่ดิน		
เป็นของตนเอง	173	66.03
เป็นของบิดามารดา	68	25.95
เป็นของญาติ	11	4.20
เช่า	10	3.82
10. ระยะเวลาประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะ		
ไม่เกิน 5 ปี	133	50.76
6 – 10 ปี	117	44.66
11 ปี ขึ้นไป	12	4.58
สูงสุด 20 ปี ต่ำสุด 2 ปี เฉลี่ย 6.46 ปี S.D.= 3.00		
11. การเข้ารับการอบรมศึกษาดูงานการเลี้ยงแพะ		
เคยอบรม	164	62.60
ไม่เคยอบรม	98	37.40
12. การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมผู้เลี้ยงแพะ		
เป็นสมาชิก	162	61.83
ไม่ได้เป็นสมาชิก	100	38.17

ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สมนึก และคณะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 92.10 จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.20 มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 5.01 คน แรงงานในครัวเรือนภาคการเกษตร เฉลี่ย 2.38 คน ที่ดินทำการเกษตรเฉลี่ย 2.43 ไร่ เช่นเดียวกับการศึกษาของ จิรารัตน์ (2551) ได้ศึกษาเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงแพะจังหวัดนนทบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 52.40 โดยมีการใช้แรงงานในครัวเรือน ร้อยละ 85.40 ประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม ร้อยละ 74.40 และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะตั้งแต่ 4-6 ปี ร้อยละ 40.2 และรายงานการศึกษาของ สุธา (2560) ได้ศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อ กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 67.00 เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม โดยใช้เวลาวางจากการประกอบอาชีพหลักในการจัดการดูแลแพะและดำเนินกิจกรรมภายในฟาร์ม ภาพรวมเกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.09 ปี ส่วนแรงงานในการประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครอบครัวในการดูแลแพะ คิดเป็นร้อยละ 92.75 ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว จึงเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม โดยใช้แรงงานในครัวเรือนในการเลี้ยงแพะ และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะหลายปี แสดงให้เห็นถึง การเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเกษตรกร โดยใช้แรงงานในครัวเรือน สามารถเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การผลิตแพะหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 40.84 รองลงมาเลี้ยงเพื่อผลิตลูกจำหน่าย ร้อยละ 39.69 โดยพันธุ์แพะที่เลี้ยงใช้สายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 43.51 สายพันธุ์บอร์ ร้อยละ 27.10 ส่วนใหญ่มีพ่อพันธุ์แพะจำนวนไม่เกิน 2 ตัว ร้อยละ 83.46 รองลงมา 5 ตัวขึ้นไป ร้อยละ 12.21 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.83 ตัว เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พ่อพันธุ์แพะสายพันธุ์บอร์ ร้อยละ 63.00 สายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 34.64 มีแม่พันธุ์จำนวนไม่เกิน 20 ตัว ร้อยละ 85.11 รองลงมา 21 - 40 ตัว ร้อยละ 11.45 เฉลี่ย 15.53 ตัว และส่วนใหญ่ใช้แม่พันธุ์แพะสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 48.09 รองลงมาพันธุ์บอร์ ร้อยละ 25.57 ใช้วิธีผสมพันธุ์แพะในฟาร์มโดยใช้พ่อพันธุ์ในการผสมพันธุ์ ร้อยละ 100 มีลักษณะการเลี้ยงแบบขังคอกและไล่เลี้ยง ร้อยละ 58.40 รองลงมาเลี้ยงแบบขังคอก ร้อยละ 36.26 โรงเรือนส่วนมากยกพื้นสูง ร้อยละ 60.69 และมีรั้วล้อมโรงเรือนและลานปล่อย ร้อยละ 93.13 อาหารแพะให้กินอาหารหยาบอย่างเดียว ร้อยละ 51.53 ไม่มีแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงแพะ ร้อยละ 67.56 รองลงมามีการปลูกหญ้า ร้อยละ 32.44 สายพันธุ์หญ้าที่ปลูกเป็นหญ้าเนเปียร์ ร้อยละ 51.76 และมีจำนวนพื้นที่ปลูกหญ้าไม่เกิน 2 ไร่ ร้อยละ 78.82 เฉลี่ย 0.57 ไร่ มีการให้แร่ธาตุก่อนเสริม ร้อยละ 93.51 และถ่ายพยาธิแพะเป็นประจำ ร้อยละ 95.42 โดยส่วนใหญ่ไม่มีการเจาะเลือดตรวจโรคทางติดต่อ ร้อยละ 71.76 แต่มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยตามรอบ ร้อยละ 79.39 ส่วนใหญ่ไม่ติดเบอร์หูประจำตัวแพะ ร้อยละ 56.49 โรคที่พบในฟาร์มมากที่สุดคือโรคพยาธิ ร้อยละ 39.38 รองลงมาคือโรคท้องอืด ร้อยละ 22.15 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ

สภาพการเลี้ยงแพะ	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
1. วัตถุประสงค์ของการผลิตแพะ		
วัตถุประสงค์การผลิตหลากหลาย	107	40.84
เลี้ยงเพื่อผลิตลูกจำหน่าย	104	39.69
เลี้ยงแพะขุนจำหน่าย	47	17.94
ผลิตพ่อแม่พันธุ์จำหน่าย	4	1.53
2. พันธุ์แพะที่เลี้ยง		
พันธุ์ลูกผสมบอร์	114	43.51
พันธุ์บอร์	71	27.10
พันธุ์บอร์และลูกผสมบอร์	36	13.74
พันธุ์แองโกลนูเบียนและลูกผสมสายพันธุ์บอร์	16	6.11
พันธุ์บอร์และพันธุ์พื้นเมือง	11	4.20
พันธุ์พื้นเมือง	8	3.05
พันธุ์แองโกลนูเบียน	6	2.29
3. พ่อพันธุ์แพะในฟาร์ม		
มีพ่อพันธุ์	254	96.94
ไม่มีพ่อพันธุ์	8	3.06
3.1 จำนวนพ่อพันธุ์แพะ (n=254)		
ไม่เกิน 2 ตัว	212	83.46
3 ถึง 4 ตัว	11	4.33
5 ตัวขึ้นไป	31	12.21
สูงสุด 15 ตัว ต่ำสุด 1 ตัว เฉลี่ย 1.83 ตัว S.D.= 2.23		
3.2 สายพันธุ์พ่อพันธุ์แพะ (n=254)		
พันธุ์บอร์	160	63.00
พันธุ์ลูกผสมบอร์	88	34.64
พันธุ์แองโกลนูเบียน	6	2.36
4. จำนวนแม่พันธุ์แพะ		
ไม่เกิน 20 ตัว	223	85.11
21 ถึง 40 ตัว	30	11.45
41 ถึง 60 ตัว	4	1.53
60 ตัวขึ้นไป	5	1.91
สูงสุด 100 ตัว ต่ำสุด 3 ตัว เฉลี่ย 15.53 ตัว S.D.= 15.27		

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ(ต่อ)

สภาพการเลี้ยงแพะ	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
4.1 สายพันธุ์แม่พันธุ์แพะ		
พันธุ์ลูกผสมบอร์	126	48.09
พันธุ์บอร์	67	25.57
พันธุ์แองโกลนูเบียนและพันธุ์บอร์	28	10.69
พันธุ์พื้นเมือง	19	7.25
พันธุ์แองโกลนูเบียนและพันธุ์ลูกผสมบอร์	16	6.11
พันธุ์แองโกลนูเบียน	6	2.29
5. วิธีการผสมพันธุ์แพะในฟาร์ม		
ใช้พ่อพันธุ์	262	100.00
6. ลักษณะการเลี้ยง		
เลี้ยงแบบขังคอกและไล่เลี้ยง	153	58.40
เลี้ยงแบบขังคอก	95	36.26
เลี้ยงแบบไล่เลี้ยง	14	5.34
7. ลักษณะโรงเรือน		
โรงเรือนยกพื้นสูง	159	60.69
โรงเรือนไม่ยกพื้น	103	39.31
8. รั้วล้อมโรงเรือนและลานปล่อย		
มี	244	93.13
ไม่มี	18	6.87
9. การให้อาหารแพะ		
ให้กินอาหารหยาบอย่างเดียว	135	51.53
ให้อาหารหยาบและเสริมอาหารข้น	127	48.47
10. แปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงแพะ		
ไม่มี	177	67.56
มีการปลูกหญ้า	85	32.44
10.1 พันธุ์หญ้าที่ปลูก (n=85)		
หญ้าเนเปียร์	44	51.76
หญ้ารูซี่	24	28.24
หญ้าแพงโกล่า	11	12.94
หญ้าขน	6	7.06

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะ(ต่อ)

สภาพการเลี้ยงแพะ	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
10.2 จำนวนพื้นที่ปลูกหญ้า (n=85)		
ไม่เกิน 2 ไร่	67	78.82
3 ไร่ ขึ้นไป	18	21.18
สูงสุด 5 ไร่ ต่ำสุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 0.57 ไร่ S.D.= 1.11		
11. การให้แร่ธาตุเสริม		
มีการให้แร่ธาตุก่อนเสริมให้แพะ	245	93.51
ไม่มีการให้แร่ธาตุก่อนเสริม	17	6.49
12. การถ่ายพยาธิแพะ		
มีการถ่ายพยาธิแพะเป็นประจำ	250	95.42
ไม่มีการถ่ายพยาธิ	12	4.58
13. การเจาะเลือดตรวจโรคทั้งติดต่อ		
ไม่มีการเจาะเลือดตรวจโรคทั้งติดต่อ	188	71.76
มีการเจาะเลือดตรวจโรคทั้งติดต่อ	74	28.24
14. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย		
มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย	208	79.39
ไม่มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย	54	20.61
15. การติดเบอร์หูประจำตัวแพะ		
ไม่มีการติดเบอร์หูประจำตัวแพะ	148	56.49
มีการติดเบอร์หูประจำตัวแพะ	114	43.51
16. โรคแพะที่พบในฟาร์ม(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โรคพยาธิ	128	39.38
โรคท้องอืด	72	22.15
โรคปอดบวมในแพะ	44	13.54
โรคท้องเสีย	35	10.77
โรคทั้งติดต่อ	23	7.09
โรคปากเป็นแผลพุพอง	12	3.69
โรคกึบเน่า	11	3.38

จากข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรจังหวัดสระบุรี จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การผลิตแพะหลากหลาย และสายพันธุ์แพะที่เลี้ยงสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ใช้พ่อพันธุ์แพะจำนวนไม่เกิน 2 ตัว ส่วนใหญ่ใช้พ่อพันธุ์แพะสายพันธุ์บอร์ มีแม่พันธุ์จำนวนไม่เกิน 20 ตัว และส่วนใหญ่ใช้แม่พันธุ์แพะสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ผสมพันธุ์แพะในฟาร์มโดยใช้พ่อพันธุ์ในการผสมพันธุ์ มีลักษณะการเลี้ยงแบบขังคอกและไล่เลี้ยง โรงเรือนส่วนมากยกพื้นสูง มีการถ่ายพยาธิแพะเป็นประจำ โรคที่พบในฟาร์มมากที่สุดคือโรคพยาธิรอกลงมาคือโรคท้องอืด สอดคล้องกับ สุพัฒน์ และภุชณิศ (2563) ได้ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะสายพันธุ์ลูกผสมพันธุ์บอร์และพื้นเมือง ร้อยละ 52.63 ส่วนใหญ่ผสมพันธุ์โดยใช้วิธีใช้พ่อพันธุ์ผสม ร้อยละ 97.10 เลี้ยงแบบปล่อยแพะเล็มและขังคอก เกษตรกรมีการปลูกพืชอาหารสัตว์ ร้อยละ 84.06 ส่วนใหญ่ปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 และสอดคล้องกับรายงานของ ศิริวัฒน์ และฉัตรวิไล (2564) ศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดแพะเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการเลี้ยงแบบขังคอกสลับปล่อย ร้อยละ 58.49 พันธุ์แพะที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงเป็นพันธุ์ลูกผสมระหว่างบอร์และแองโกลนูเบียน ร้อยละ 28.24 ใช้วิธีการผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์คุมฝูงด้วยวิธีการตามธรรมชาติ ร้อยละ 97.17 ใช้อาหารหยาบสดเป็นหลัก ร้อยละ 63.42 และมีการเสริมแร่ธาตุ ร้อยละ 95.28 มีการทำวัคซีนป้องกันโรค ร้อยละ 73.58 มีการกำจัดพยาธิ ร้อยละ 90.57

จากผลการศึกษาดังกล่าว เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการผลิตแพะของเกษตรกร โดยเกษตรกรนิยมเลี้ยงแพะสายพันธุ์ลูกผสมระหว่างพันธุ์บอร์และพื้นเมือง เนื่องจากให้ผลผลิตเนื้อสูง เจริญเติบโตเร็ว อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อสูง ทนทานต่อโรคและสภาพอากาศร้อนชื้นในเมืองไทย และมีลักษณะโรงเรือนแพะยกพื้นสูง เป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เนื่องจากโรงเรือนที่สะอาดโปร่ง กันลมฝน พื้นที่คอกเหมาะสมกับจำนวนแพะที่เลี้ยง การกำจัดมูลจากร่องพื้นคอก สามารถป้องกันปัญหาด้านสุขภาพแพะได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และโรคพยาธิเป็นโรคที่พบมากในแพะ สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปถ่ายทอดให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะได้ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงและการป้องกันโรคของกรมปศุสัตว์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

5.3 ข้อมูลช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เลี้ยงเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 93.13 และรองลงมาเลี้ยงเพื่อบริโภคและจำหน่าย ร้อยละ 6.87 ซึ่งมีลักษณะการจำหน่ายโดยจำหน่ายเอง ร้อยละ 83.59 รองลงมามีการรวมกลุ่มกันจำหน่าย ร้อยละ 16.41 ส่วนใหญ่มีพ่อค้าในจังหวัดและต่างจังหวัดมาซื้อ ร้อยละ 78.24 รองลงมาพ่อค้าในจังหวัด ร้อยละ 17.56 จำหน่ายโดยวิธีการชั่งน้ำหนักและเหมาเป็นตัว ร้อยละ 68.32 รองลงมาชั่งน้ำหนัก ร้อยละ 29.77 โดยจำหน่ายแพะหลากหลายขนาด ร้อยละ 82.44 รองลงมาไม่เกิน 25 กิโลกรัมต่อตัว ร้อยละ 14.89 และจำหน่ายแพะในราคา 110 ถึง 130 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 70.23 รองลงมาราคามากกว่า 130 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 26.72 เฉลี่ย 127.31 บาท ส่วนใหญ่ไม่มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 100 ไม่มีการจำหน่ายมูลแพะ ร้อยละ 60.31 มีการจำหน่ายมูลแพะ ร้อยละ 39.69 โดยจำหน่ายมูลแพะถุงละไม่เกิน 20 บาท ร้อยละ 45.19 ถุงละ 20 บาทขึ้นไป ร้อยละ 54.81 เฉลี่ย 21.35 บาท ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ

ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
1. วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงแพะ		
เลี้ยงเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว	244	93.13
เลี้ยงเพื่อบริโภคและจำหน่าย	18	6.87
2. ลักษณะการจำหน่าย		
จำหน่ายเอง	219	83.59
รวมกลุ่มกันจำหน่าย	43	16.41
3. พ่อค้าที่มารับซื้อ		
พ่อค้าในจังหวัดและต่างจังหวัด	205	78.24
พ่อค้าในจังหวัด	46	17.56
พ่อค้าต่างจังหวัด	11	4.20
4. วิธีการจำหน่าย		
ชั่งน้ำหนักและเหมาเป็นตัว	179	68.32
ชั่งน้ำหนัก	78	29.77
เหมาเป็นตัว	5	1.91
5. ขนาดแพะที่จำหน่าย		
จำหน่ายทุกขนาด	216	82.44
ไม่เกิน 25 กิโลกรัมต่อตัว	39	14.89
มากกว่า 25 กิโลกรัมต่อตัวขึ้นไป	7	2.67
6. ราคาแพะที่จำหน่ายต่อกิโลกรัม		
ไม่ถึง 110 บาทต่อกิโลกรัม	8	3.05
110 ถึง 130 บาทต่อกิโลกรัม	184	70.23
มากกว่า 130 บาทต่อกิโลกรัมขึ้นไป	70	26.72
สูงสุด 145 บาท ต่ำสุด 80 บาท เฉลี่ย 127.31 บาท S.D.= 10.94		
7. การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปแพะเพื่อจำหน่าย		
ไม่มีการแปรรูปเพื่อจำหน่าย	262	100.00
8. การจำหน่ายมูลแพะ		
ไม่มีการจำหน่ายมูลแพะ	158	60.31
มีการจำหน่ายมูลแพะ	104	39.69

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ(ต่อ)

ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ	จำนวน (n=262)	ร้อยละ
8.1 ราคามูลแพะที่จำหน่าย(ถุงละ 20 กิโลกรัม) (n=104)		
ไม่เกิน 20 บาทต่อถุง	47	45.19
20 บาทขึ้นไป	57	54.81
สูงสุด 30 บาท ต่ำสุด 18 บาท เฉลี่ย 21.35 บาท		
S.D.= 3.08		

จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่า การเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เลี้ยงเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว มีลักษณะการจำหน่ายโดยจำหน่ายเอง และจำหน่ายให้พ่อค้าในจังหวัดและต่างจังหวัด โดยวิธีการชั่งน้ำหนักและเหมาเป็นตัว แพะที่จำหน่ายหลากหลายขนาด ในราคา 110 ถึง 130 บาทต่อกิโลกรัม เฉลี่ย 127.31 บาท ทั้งหมดไม่มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่ไม่มีการจำหน่ายมูลแพะในส่วนที่มีการจำหน่ายมูลแพะ จำหน่ายได้ในราคาถุงละไม่เกิน 20 บาท ร้อยละ 45.19 เฉลี่ย 21.35 บาท สอดคล้องกับ อินทรา (2562) การศึกษาการผลิตการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคแพะเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก ร้อยละ 86.45 การขายแพะพบว่า ส่วนใหญ่นิยมขายแพะภายในจังหวัด ร้อยละ 80.00 โดยนิยมจำหน่ายแบบชั่งน้ำหนัก ร้อยละ 85.16 รองลงมาขายเป็นตัว ร้อยละ 41.94 ราคาจำหน่ายเฉลี่ย 145.13 บาท และสอดคล้องกับ รายงานของ สันติ และสุวิทย์ (2564) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาดและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย ลักษณะการผลิตแพะแบบผลิตลูกแพะจำหน่ายและเลี้ยงขุนควบคู่กันไป แหล่งจำหน่ายและตลาดของแพะเนื้อจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นตลาดภายในจังหวัด ร้อยละ 68.13 ใช้วิธีการจำหน่ายโดยชั่งน้ำหนัก ร้อยละ 66.25 โดยจำหน่ายแพะน้ำหนักน้อยกว่า 20 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 168.5 บาท ส่วนแพะน้ำหนักมากกว่า 20 กิโลกรัม และแม่แพะปลด จำหน่ายราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 128.84 และ 78.76 ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าราคาจำหน่ายแพะน้ำหนักน้อยกว่า 20 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 168.5 บาท จากผลการศึกษาของ สันติ และสุวิทย์ (2564) ซึ่งเป็นราคาจำหน่ายสูงกว่าผลการศึกษาข้างต้น เนื่องจากผู้บริโภค นำแพะไปใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557) การศึกษาการตลาดแพะเนื้อ ได้รายงานไว้ว่า แพะที่จำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคที่นับถือศาสนาอิสลามเพื่อนำไปใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ผู้จำหน่ายก็จะตั้งราคาสูงกว่าแพะเนื้อทั่วไป

5.4 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.54 โดยด้านที่เป็นปัญหาสูงที่สุด ได้แก่ ด้านเงินทุน ด้านการตลาดแพะ และด้านอาหาร อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย 3.36, 2.99 และ 2.72 ตามลำดับ รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสุขภาพแพะ และด้านพันธุ์แพะ ค่าเฉลี่ย 2.43 และ 2.31 ตามลำดับ ส่วนด้านการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.44 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

1) **ปัญหาด้านพันธุ์แพะ** พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.31 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีปัญหาน้อยทุกประเด็น เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ พ่อแม่พันธุ์แพะมีราคาแพง ขาดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์ แพะในฟาร์มเลือดชิด และหาซื้อพ่อแม่พันธุ์ยาก ค่าเฉลี่ย 2.60, 2.60, 2.05 และ 2.00 ตามลำดับ

2) **ปัญหาด้านอาหาร** พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.72 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง ค่าเฉลี่ย 3.17 มีปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดแคลนพื้นที่สาธารณะในการเลี้ยงแพะ และขาดความรู้ด้านการปลูกพืชอาหารสัตว์และสูตรอาหาร ค่าเฉลี่ย 2.50, 2.49 ตามลำดับ

3) **ปัญหาด้านสุขภาพแพะ** พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.43 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ มีปัญหาเรื่องโรคและพยาธิในฟาร์ม และขาดความรู้ด้านโรคและการรักษาโรคแพะเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย 3.08 และ 2.71 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย มี 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดแคลนวัคซีนป้องกันโรค ค่าเฉลี่ย 2.43 และมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น คือ มีปัญหาโรคแท้งติดต่อ ค่าเฉลี่ย 1.48

4) **ปัญหาด้านเงินทุน** พบว่า การขาดแหล่งเงินทุนในการปรับระบบการเลี้ยงแพะ เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.36

5) **ปัญหาด้านการตลาด** พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.99 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือ ราคาแพะตกต่ำไม่คงที่ ค่าเฉลี่ย 3.58 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ พ่อค้ากดราคา ค่าเฉลี่ย 3.33 และมีปัญหาในระดับน้อย คือ จำหน่ายแพะเนื้อไม่ได้ ค่าเฉลี่ย 2.05

6) **ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์** พบว่า การไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อและรับบริการจากเจ้าหน้าที่ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.44 คือ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย จำแนกตามข้อมูลปัญหาอุปสรรค ในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะเนื้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ด้านพันธุ์แพะ			
1.1 พันธุ์แพะเนื้อในฟาร์มมีเลือดชิด	2.05	1.08	น้อย
1.2 พ่อพันธุ์แม่พันธุ์แพะมีราคาแพง	2.60	1.09	น้อย
1.3 หาซื้อพ่อแม่พันธุ์ไม่ได้	2.00	0.87	น้อย
1.4 ขาดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์แพะ	2.60	0.93	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.31	0.99	น้อย
2. ด้านอาหารแพะ			
2.1 ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง	3.17	0.99	ปานกลาง
2.2 ขาดแคลนพื้นที่สาธารณะในการเลี้ยงแพะ	2.50	1.12	น้อย
2.3 ขาดความรู้ด้านการปลูกพืชอาหารสัตว์และสูตรอาหาร	2.49	1.20	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.72	1.10	ปานกลาง
3. ด้านสุขภาพแพะ			
3.1 มีปัญหาเรื่องโรค/พยาธิในฟาร์มตนเอง	3.08	1.15	ปานกลาง
3.2 มีปัญหาโรคแพะติดต่อ	1.48	0.68	น้อยที่สุด
3.3 ขาดแคลนวัคซีนป้องกันโรคแพะ	2.43	1.53	น้อย
3.4 ขาดความรู้ด้านโรคและการรักษาโรคแพะเบื้องต้น	2.71	1.16	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.43	1.13	น้อย
4. ด้านเงินทุน			
4.1 ขาดแหล่งเงินทุนในการปรับระบบการเลี้ยงแพะ	3.36	1.17	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.36	1.17	ปานกลาง
5. ด้านการตลาดแพะ			
5.1 จำหน่ายแพะเนื้อไม่ได้	2.05	1.04	น้อย
5.2 พ่อค้ากดราคา	3.33	1.28	ปานกลาง
5.3 ราคาแพะตกต่ำ ไม่คงที่	3.58	1.51	มาก
เฉลี่ยรวม	2.99	1.28	ปานกลาง
6. การให้บริการเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์			
6.1 ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อและรับบริการจากเจ้าหน้าที่	1.44	0.83	น้อยที่สุด
เฉลี่ยรวม	1.44	0.83	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	2.54	1.08	น้อย

จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่า การเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะของเกษตรกรในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่เป็นปัญหาสูงที่สุด ได้แก่ ด้านเงินทุน ด้านการตลาดแพะ และด้านอาหาร รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสุขภาพแพะ และด้านพันธุ์แพะ ส่วนด้านการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อยู่ในระดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับ สันติ และสุวิทย์ (2564) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาดและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง รายงานว่า เกษตรกรขาดพ่อพันธุ์แพะพันธุ์ดี มีปัญหาด้านสุขภาพแพะ ด้านการจัดการฟาร์ม และด้านการตลาด อีกทั้งยังมีแนวโน้มระดับปัญหาที่จะเป็นปัญหามากในอนาคตได้ คือ การขาดแคลนตลาดกลาง และขาดความรู้ในการป้องกันโรค ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาที่ 2.21 และ 2.11 คะแนนตามลำดับ และสอดคล้องกับ อินทรา (2562) ได้ศึกษาการผลิต การตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภคแพะเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน รายงานว่า ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงแพะ พบว่า ด้านการจัดการ ส่วนใหญ่ขาดพ่อแม่พันธุ์ดี ขาดเงินทุนในการเลี้ยงแพะ ด้านการตลาด ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องราคาการจำหน่าย การโดนกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และขาดช่องทางในการจำหน่าย ซึ่งจากผลการศึกษาการเลี้ยงแพะในจังหวัดสระบุรีข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาด้านพันธุ์แพะอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สันติ และสุวิทย์ (2564) และอินทรา (2562) ดังกล่าว เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรจังหวัดสระบุรีได้มีการนำแพะสายพันธุ์บอร์มาเลี้ยงและปรับปรุงพันธุ์อย่างแพร่หลาย และจากผลศึกษาด้านการเลี้ยงแพะจังหวัดสระบุรี พบว่า พันธุ์แพะที่เลี้ยงใช้สายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 43.51 สอดคล้องกับ สุพัฒน์ และภูษิตา (2563) ได้ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะสายพันธุ์ลูกผสมพันธุ์บอร์และพื้นเมือง ร้อยละ 52.63

5.5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในครั้งนี้ โดยใช้หลัก 5M (ประทีนทิพย์, 2553) ซึ่งประกอบด้วย Man (คน) Money (เงิน) Materials (วัตถุดิบ) Management (การจัดการ) และMarketing (การตลาด) มาเป็นหัวข้อในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การสนทนาและประชุมกลุ่มกับคณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงแพะจังหวัดสระบุรี และนำมาเรียบเรียงสรุป ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

5.5.1 Man (คนหรือบุคลากร)

- 1) **จุดแข็ง (Strengths) :** เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนมากเคยได้รับการอบรมศึกษาดูงานการเลี้ยงแพะ จึงมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ และใช้แรงงานภายในครัวเรือน
- 2) **จุดอ่อน (Weaknesses) :** เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนมากการศึกษาค่อนข้างน้อย จึงยังขาดการนำเอาองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาพัฒนาปรับปรุงฟาร์ม
- 3) **โอกาส (Opportunities) :** กรมปศุสัตว์และหน่วยงานในสังกัด ส่งเสริมอบรมให้ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ มาพัฒนาฟาร์มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
- 4) **อุปสรรค (Threats) :** กรณีที่มีการจ้างแรงงานภายนอก จะส่งผลให้ประสิทธิภาพและคุณภาพการผลิตลดลง และมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

5.5.2 Money (เงิน)

- 1) จุดแข็ง (Strengths) : การลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงแพะของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเอง
- 2) จุดอ่อน (Weaknesses) : การลงทุนโรงเรือนแพะใช้เงินทุนสูง จึงอาจทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนหรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน
- 3) โอกาส (Opportunities) : มีธนาคารที่ปล่อยสินเชื่อให้เกษตรกรลงทุนทำฟาร์มและปรับปรุงขยายกิจการฟาร์ม
- 4) อุปสรรค (Threats) : ธนาคารปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยสูง และในการกู้เกษตรกรต้องมีสินทรัพย์และผู้ค้ำประกันเงินกู้ อาจเป็นอุปสรรคในการขอสินเชื่อ

5.5.3 Materials (วัตถุดิบ อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ใช้ในการผลิต)

- 1) จุดแข็ง (Strengths) : แพะเป็นสัตว์กินพืชและวัชพืชได้หลากหลาย สามารถไล่เลี้ยงในพื้นที่สาธารณะได้ จึงมีต้นทุนการผลิตต่ำ
- 2) จุดอ่อน (Weaknesses) : พื้นที่หญ้าสาธารณะมีน้อยลง คุณภาพต่ำปริมาณไม่เพียงพอตลอดทั้งปี เครื่องมือเครื่องจักรราคาสูง
- 3) โอกาส (Opportunities) : กรมปศุสัตว์ มีหน่วยงานศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ ที่มีการส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยีใหม่ เพื่อพัฒนาฟาร์มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
- 4) อุปสรรค (Threats) : เครื่องมือ เครื่องจักรเทคโนโลยีใหม่อาจมีราคาสูง ซึ่งจะส่งผลต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรอาจต้องไปกู้เงินมาลงทุน เป็นหนี้เพิ่มขึ้น

5.5.4 Management (การจัดการ)

- 1) จุดแข็ง (Strengths) : เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเลี้ยงและการจัดการแพะ
- 2) จุดอ่อน (Weaknesses) : กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะมีน้อย และยังไม่เป็นกลุ่มเข้มแข็ง และยังไม่มีการรวมผู้เลี้ยงแพะระดับจังหวัด เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะจึงยังไม่เข้มแข็ง
- 3) โอกาส (Opportunities) : กรมปศุสัตว์มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ผ่านโครงการต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์
- 4) อุปสรรค (Threats) : การจัดการฟาร์มแพะที่ดี สัมพันธ์กับโรงเรือนที่มีมาตรฐาน จึงเป็นอุปสรรคในการลงทุนที่สูง

5.5.5 Marketing (การตลาด)

- 1) จุดแข็ง (Strengths) : เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่ตลาดต้องการ ราคาจำหน่ายสูง
- 2) จุดอ่อน (Weaknesses) : เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาขายเองได้ ราคาจำหน่ายแพะผันผวนมาก ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจโรคระบาดโควิดที่ผ่านมาราคาแพะตกต่ำเหลือกิโลกรัมละ 60 บาท ทำให้เกษตรกรเลิกเลี้ยงแพะเป็นจำนวนมาก

3) โอกาส (Opportunities) : ปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะน้อยลง ผลผลิตน้อยลง ราคาแพะสูงขึ้น แพะขุนราคาโลกรั่มละ 130 บาท จึงเป็นโอกาสดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะที่จะมีผลกำไร รายได้เพิ่มมากขึ้น

4) อุปสรรค (Threats) : การเปิดการค้าเสรี อาจส่งผลให้มีการนำเข้าเนื้อแพะจากต่างประเทศ ส่งผลให้มีการแข่งขันทางการตลาดสูงขึ้น

5.6 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรีครั้งนี้ สรุปได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.76 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.78 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 62.21 ประกอบอาชีพหลักเกษตรกร ร้อยละ 66.79 และเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม ร้อยละ 77.86 ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.63 คน และใช้เป็นแรงงานในการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 1.78 คน และมีพื้นที่ถือครอง เฉลี่ย 13.97 ไร่ เป็นพื้นที่ทำฟาร์มแพะ เฉลี่ย 2.03 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ร้อยละ 66.03 มีประสบการณ์การเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 6.46 ปี และเคยผ่านการอบรมศึกษาดูงาน ร้อยละ 62.60 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมผู้เลี้ยงแพะ ร้อยละ 61.83 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การผลิตแพะหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 40.84 โดยส่วนใหญ่เลี้ยงแพะสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 43.51 ส่วนใหญ่มีพ่อพันธุ์แพะ เฉลี่ย 1.83 ตัว และพ่อพันธุ์แพะสายพันธุ์บอร์ ร้อยละ 63.00 ส่วนใหญ่มีแม่พันธุ์เฉลี่ย 15.53 ตัว และแม่พันธุ์แพะสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 48.09 ผสมพันธุ์แพะในฟาร์มโดยใช้พ่อพันธุ์ ร้อยละ 100 มีลักษณะการเลี้ยงแบบขังคอกและไล่เลี้ยง ร้อยละ 58.40 โรงเรือนส่วนใหญ่ยกพื้นสูง ร้อยละ 60.69 และมีรั้วล้อมโรงเรือนและลานปล่อย ร้อยละ 93.13 อาหารแพะให้กินอาหารหยาบอย่างเดียว ร้อยละ 51.53 ส่วนใหญ่ไม่มีแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงแพะ ร้อยละ 67.56 รองลงมา มีการปลูกหญ้า ร้อยละ 32.44 โดยปลูกสายพันธุ์หญ้าเนเปียร์ ร้อยละ 51.76 และมีจำนวนพื้นที่ปลูกหญ้า เฉลี่ย 0.57 ไร่ มีการให้แร่ธาตุก่อนเสริม ร้อยละ 93.51 และถ่ายพยาธิแพะเป็นประจำ ร้อยละ 95.42 ส่วนใหญ่ไม่ได้เจาะเลือดตรวจโรคแต่ติดต่อย ร้อยละ 71.76 แต่มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ร้อยละ 79.39 ส่วนใหญ่ไม่ได้ติดเบอร์หูประจำตัวแพะ ร้อยละ 56.49 โรคที่พบส่วนใหญ่คือโรคพยาธิ ร้อยละ 39.38 รองลงมาคือโรคท้องอืด ร้อยละ 22.15 เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว ร้อยละ 93.13 และมีลักษณะการจำหน่ายโดยจำหน่ายเอง ร้อยละ 83.59 ส่วนใหญ่จำหน่ายให้พ่อค้าทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ร้อยละ 78.24 โดยวิธีการชั่งน้ำหนักและเหมาเป็นตัว ร้อยละ 68.32 ส่วนใหญ่จำหน่ายแพะหลากหลายขนาด ร้อยละ 82.44 และจำหน่ายแพะราคา เฉลี่ย 127.31 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรไม่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์แพะ ร้อยละ 100 ไม่มีการจำหน่ายมูลแพะ ร้อยละ 60.31 รองลงมา มีการจำหน่ายมูลแพะ ร้อยละ 39.69 โดยจำหน่ายมูลแพะในราคาต่อถุง เฉลี่ย 21.35 บาท ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค พบว่า ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.54 โดยด้านที่เป็นปัญหาสูง ได้แก่ ด้านเงินทุน การตลาดแพะ และอาหารแพะ อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย 3.36, 2.99 และ 2.72 ตามลำดับ รองลงมาปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสุขภาพแพะและพันธุ์แพะ ค่าเฉลี่ย 2.43 และ 2.31 ตามลำดับ ส่วนปัญหาด้านการให้บริการจากเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.44 และมีประเด็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ราคาแพะตกต่ำ

ไม่คงที่ พ่อค้ากดราคา ขาดแหล่งเงินทุนในการปรับปรุงฟาร์มแพะ มีปัญหาเรื่องโรคและพยาธิในฟาร์ม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พบว่า จุดแข็ง คือ เกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ และใช้แรงงานในครัวเรือน ใช้เงินทุนของตนเองในการทำฟาร์ม มีต้นทุนด้านอาหารแพะต่ำ และเลี้ยงสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ที่ตรงกับความต้องการของตลาด จุดอ่อน คือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยขาดการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ ขาดสภาพคล่องทางการเงิน พื้นที่หญ้าสาธารณะมีน้อยลง กลุ่มเครือข่ายยังไม่เข้มแข็ง และเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาขายได้ โอกาส คือ กรมปศุสัตว์และหน่วยงานในสังกัด ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร มีธนาคารปล่อยสินเชื่อให้ลงทุนฟาร์ม และการตลาดดีราคาแพะสูงขึ้น อุปสรรค คือ ปัญหาการจ้างแรงงานภายนอกส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลงและต้นทุนสูงขึ้น การกู้เงินจากธนาคารที่มีดอกเบี้ยสูง เครื่องมือเครื่องจักรราคาสูง ค่าปรับปรุงโรงเรือนสูง และปัญหาจากการค้าเสรี การแข่งขันด้านการตลาดสูง

6. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

6.1 การนำไปใช้ประโยชน์

1) จากผลการศึกษาเป็นแนวทางให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับหน่วยงานในสังกัด กรมปศุสัตว์ จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเลี้ยงแพะแก่เกษตรกร สัมมนา ศึกษาดูงาน หรือการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการเลี้ยง อาหาร การจัดการ การป้องกันโรค และการตลาด เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ สร้างความมั่นคง ยั่งยืน ในอาชีพการแพะต่อไป

2) จากผลการศึกษาเป็นแนวทางให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับศูนย์วิจัยและพัฒนา อาหารสัตว์นครราชสีมา จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการจัดการฟีดอาหารสัตว์ การปลูกพืช อาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการใช้ประโยชน์ของเกษตรกร การจัดการและการดูแล แปลงฟีดอาหารสัตว์ให้มีคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกรได้นำไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพแปลงฟีดอาหารสัตว์ของตน ให้มีความสมบูรณ์เพียงพอต่อไป

3) จากผลการศึกษาเป็นแนวทางให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับศูนย์วิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ปทุมธานี จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตแพะ เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ และช่องทางการตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป เสริมสร้าง รายได้ให้แก่เกษตรกรต่อไป

4) จากผลการศึกษาเป็นแนวทางให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษารั้วนี้ มาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเลี้ยงแพะจังหวัดสระบุรี บูรณาการความร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรงบประมาณโครงการส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้และศักยภาพ ยกย่อง การเลี้ยงแพะให้มีประสิทธิภาพ ต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถผลิตแพะคุณภาพส่งออกไปต่างประเทศได้

5) จากผลการศึกษาเป็นแนวทางให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี นำผลการศึกษาไปใช้ในการ ส่งเสริมเกษตรกรในการทำฟาร์มแพะตามหลักปฏิบัติปรับปรุงฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐาน “ฟาร์มที่มีระบบการ ป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม” (Good Farming Management: GFM) ส่วนเกษตรกรที่มีความประสงค์จะ เลี้ยงเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ แนะนำและส่งเสริมการปรับปรุงฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices) หรือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับแพะเนื้อ เพื่อให้ได้แพะเนื้อที่มีคุณภาพและ มาตรฐานต่อไป

6.2 ผลกระทบ

เมื่อมีการนำผลการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเลี้ยงแพะจังหวัดสระบุรี ในการ ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม จะเกิดประโยชน์ และส่งผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) เกษตรกร ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเลี้ยงแพะอย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ไข ปัญหาต่างๆ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะได้ ให้สามารถเลี้ยงโคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรายได้ เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ในอาชีพต่อไป

2) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี ได้ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดสระบุรี เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนดำเนินงานโครงการดังกล่าว รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จต่อไป

3) หน่วยงานในสังกัดกรมปศุสัตว์ต่าง ๆ สามารถนำข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดสระบุรี นำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนา แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

7. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

7.1 ผู้วิจัยต้องมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและยุทธศาสตร์ของกรมปศุสัตว์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมเกษตรกร องค์กร และสถาบันเกษตรกร เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้เกิดความมั่นคง และยั่งยืนทางอาชีพปศุสัตว์ของเกษตรกร

7.2 ผู้วิจัยต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางด้านวิชาสถิติในการวางแผนคัดเลือกประชากรในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

7.3 ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดและแบบสอบถาม รวมถึงนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในเนื้อหาผลงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7.4 ผู้วิจัยต้องมีความรู้และประสบการณ์ในด้านการเลี้ยงแพะเนื้อ เพื่อนำไปออกแบบ ตรวจสอบ ทดสอบ วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และความน่าเชื่อถือ โดยการทดสอบนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรเป้าหมาย หากมีข้อบกพร่องก็ดำเนินการแก้ไข ซึ่งต้องใช้เวลาประสานงานขอความร่วมมือกับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการดังกล่าว

7.5 การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากเกษตรกรเป้าหมายมีความยากและใช้เวลานาน เนื่องจากแบบสัมภาษณ์มีเนื้อหาที่ละเอียด ต้องอธิบายและสอบถามให้ชัดเจน ประกอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อมีอยู่หลายอำเภอของจังหวัดสระบุรี พื้นที่ห่างไกลกันมาก และจะต้องมีการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ในพื้นที่และเกษตรกร ซึ่งต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ เพื่อนัดหมายเกษตรกรแจ้งลงพื้นที่รายฟาร์มเพื่อสัมภาษณ์ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต จิตวิทยาตามมนุษยสัมพันธ์กับเกษตรกรในลักษณะที่แตกต่างกัน ต้องสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจคำถาม ให้ความร่วมมือ จึงจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

7.6 ผู้วิจัยต้องมีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล ตลอดจนการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูลด้วยสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมากให้ถูกต้อง แม่นยำ และความน่าเชื่อถือสูง เพื่อนำไปสรุปและอภิปรายผลของการศึกษาต่อไป

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

8.1 ปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ มีการกระจายอยู่ในพื้นที่ทุกอำเภอ ในจังหวัดสระบุรี ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีมาก จะต้องกำหนดแผนการลงพื้นที่ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระดับ อำเภอ และนัดหมายเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมีข้อจำกัดด้านเวลา เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก ด้านการเกษตร จะต้องดูแลผลผลิตและเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เกษตรกรว่างไม่ตรงกัน แนวทางแก้ไข คือ การประสานนัดหมายเกษตรกรเป็นรายกลุ่ม และกลุ่มพื้นที่ใกล้เคียง ชี้แจงรายละเอียดแบบสัมภาษณ์ให้ ชัดเจนและประโยชน์ของงานวิจัยให้เกษตรกรทราบ ใช้เวลาในการดำเนินงานให้กระชับ และอบรมเสริมสร้างความรู้ในด้านการเลี้ยงสัตว์เพิ่มเติม ในพื้นที่ของแต่ละอำเภอ จนกว่าจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ตามจำนวน ตัวอย่างที่กำหนด

8.2 ปัญหาในการเก็บข้อมูล จะต้องลงพื้นที่เดินทางไปหาเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในหลายอำเภอ จังหวัดสระบุรี ชี้แจงรายละเอียดแบบสัมภาษณ์ สอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร ซึ่งต้องมีความวิริยะ อุตสาหะ ความอดทนสูง ในการในการดำเนินการดังกล่าว โดยได้กำหนดแนวทางแก้ไข ด้วยการวางแผนการ เก็บข้อมูลและประสานเจ้าหน้าที่และอาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อประชาสัมพันธ์และนัดหมายเกษตรกรกลุ่ม ตัวอย่าง

8.3 ปัญหาการให้ข้อมูลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ อาจจะได้ข้อมูลบางส่วนที่แท้จริงทั้งหมด ด้วยสาเหตุที่ไม่อยากเปิดเผยหรือจำไม่ได้ แนวทางแก้ไขคือ การอธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้เลี้ยง แพะเนื้อให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุด ก่อให้เกิดรายได้ สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

9 ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบข้อมูลที่สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกร กลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร นำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงการเลี้ยงแพะเนื้อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

9.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

1) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการจัดการ สุขภาพแพะ อาหาร และการตลาด จึงเห็นควรให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในด้านโรงเรือนและการจัดการ พันธุ์แพะ อาหารแพะ การป้องกันโรค การดูแลสุขภาพแพะ เบื้องต้นและการตลาด ก่อนเริ่มเลี้ยงหรือระหว่างเลี้ยงแพะมีความจำเป็นมาก เนื่องจากแพะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงยาก โรคพยาธิ และโรคอื่นๆ ที่จะทำให้ผลผลิตลดลงมีมาก หากเกษตรกรไม่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ ก็จะประสบปัญหา เรื่องโรคและการจัดการที่ดี ทำให้ขาดทุนเล็กเลี้ยงเป็นจำนวนมาก

2) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจำนวนมาก และมีปัญหาด้าน สุขภาพแพะ การตลาด การจัดการฟาร์ม จึงเห็นควรให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะระดับอำเภอ ชมรมผู้เลี้ยงแพะระดับ จังหวัด ตลอดจนการพัฒนากลุ่มเกษตรกรเป็นสหกรณ์ผู้เลี้ยงแพะ มีความสำคัญมากในการแก้ไขปัญหา การเลี้ยงและการตลาดทั้งระบบ เนื่องจากเกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเลี้ยงและการตลาด สร้างความเข้มแข็งในรูปแบบกลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะ สู่อุตสาหกรรม มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

3) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเงินทุน การตลาด ราคาแพะตกต่ำไม่คงที่ พ่อค้า กดราคา จำหน่ายแพะไม่ได้ ตามลำดับ จึงเห็นควรให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการส่งเสริมด้านการตลาดในประเทศและการส่งออกต่างประเทศ ให้ความรู้ในขั้นตอนการเคลื่อนย้าย สัตว์ไปต่างจังหวัดและต่างประเทศ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายสัตว์มีความสำคัญมาก เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ และปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถสร้างรายได้จากการส่งออกเพิ่มมากขึ้น

4) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาอุปสรรคด้านพันธุ์แพะ เช่น ขาดความรู้ด้านการปรับปรุง พันธุ์ พ่อแม่พันธุ์มีราคาแพง แพะเลือดชิด หาซื้อแพะพันธุ์ดีไม่ได้ จึงเห็นควรให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการส่งเสริมการประกวดแพะ เพื่อเป็นการพัฒนาสายพันธุ์แพะของเกษตรกร ทางอ้อม ตลอดจนเกษตรกรสามารถได้รับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ จากงานประกวดแพะ รวมถึงได้ เครือข่ายผู้เลี้ยงแพะพันธุ์ดี และการมีเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะระดับจังหวัดต่อไป

5) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรยังมีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น โรคพยาธิ การรักษาสัตว์เบื้องต้น โรคแท้งติดต่อ จึงเห็นควรให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ส่งเสริม จัดอบรมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเป็นอาสาปศุสัตว์ เพื่อสามารถดูแลสุขภาพแพะเบื้องต้นได้ และสามารถ เจาะเลือดแพะส่งตรวจโรคแท้งติดต่อเองได้ เพื่อพัฒนาเป็นฟาร์มปลอดโรคแท้งติดต่อ ผลผลิตแพะจะได้ มีคุณภาพและราคาที่ดี และสามารถแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่มีน้อยได้

6) จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเงินทุนในพัฒนาปรับปรุงการเลี้ยงจำนวนมาก จึงเห็นควรให้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมการเลี้ยง การดูแลสุขภาพ การแปรรูป การตลาด และการสนับสนุนเวชภัณฑ์แพะแก่เกษตรกรทุกจังหวัดทุกปี เพื่อส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะอย่างต่อเนื่อง สร้างอาชีพและรายได้แก่เกษตรกร ประเทศชาติมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอาชีพปศุสัตว์สืบต่อไป

9.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงแพะ เพื่อจะได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานและการจัดการการตลาดของสหกรณ์ และจะได้ทราบถึงข้อมูลสมาชิกสหกรณ์และการตลาดได้ทั้งระบบ อีกทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปประกอบการจัดทำแผนโครงการหรือกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

2) การศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนมจังหวัดสระบุรี เพื่อให้ทราบถึงสภาพการเลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมทั้งระบบต่อไป

10. การเผยแพร่ผลงาน

เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2568

<https://pvlo-sbr.dld.go.th/webnew/index.php/th/2019-03-22-02-57-48>

11. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน

- 1) นายรักธรรม พงษ์แก้ว นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ สัดส่วนผลงาน 80 %
- 2) นางสาวพรพรรณ จิรัชชัยวัฒน์กุล นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ สัดส่วนผลงาน 20 %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายรักธรรม พงษ์แก้ว)

ตำแหน่ง นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ

ผู้ขอประเมิน

วันที่.....

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
1. นายรักธรรม พงษ์แก้ว	
2. นางสาวพรพรรณ จิรัชชัยวัฒน์กุล	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายทรงพล บุญธรรม)

ตำแหน่ง ปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

วันที่.....

(ลงชื่อ)

(.....)

ตำแหน่ง

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

วันที่.....

บรรณานุกรม

- กรมปศุสัตว์. 2549. ข้อมูลเศรษฐกิจการปศุสัตว์ ประจำปี 2549.สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์. กรุงเทพฯ.
- กรมปศุสัตว์. 2556. ข้อมูลเศรษฐกิจการปศุสัตว์ ประจำปี 2556.สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์.
- กรมปศุสัตว์. 2567. สถิติสัตว์ : ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายจังหวัดปีงบประมาณ 2567. แหล่งที่มา: <http://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th>. [8 เมษายน 2567].
- จิรารัตน์ ผ่องแผ้ว. 2551. การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงแพะจังหวัดนนทบุรี. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิรัฐติ ธรรมศิริ. 2566. คู่มือการเลี้ยงแพะในพื้นที่ โคก หนอง นา. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
- ชูตา แก้วละเอียด. 2558. การพัฒนาการตลาดแพะเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ไชยวรรณ วัฒนจันทร์, นฤมล พุกษา และประทุม มะลิเครือ. 2564. คู่มือการเลี้ยงแพะฉบับเกษตรกร. พิมพ์ครั้งที่ 1. คณะทรัพยากรธรรมชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประทีนทิพย์ พรไชยา. 2553. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. แหล่งที่มา : <http://webcache.googleusercontent.com>. [24 เมษายน 2567].
- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. 2567. ข่าวปศุสัตว์ตอนที่ 5 เนื้อแพะและการบริโภคอย่างยั่งยืน(ออนไลน์). สืบค้นจาก [http:// www.thaichamber.org/news](http://www.thaichamber.org/news). [12 พฤษภาคม 2567].
- สมเกียรติ สายธนู. 2528.การเลี้ยงแพะ. ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12.บริษัทเฟื่องฟ้าปรี้นติ้ง, กรุงเทพฯ
- สุพักตร์ พิบูลย์. 2542. การพัฒนาเครื่องมือประเภตมาตรประมาณค่า (Rating scale) ในงานวิจัย. การพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัยและประเมิน สาขาวิชาประเมินการศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุพัฒน์ เอี่ยมสอาด และ ภูษณิศ กาญจนโกมล. 2563. ศึกษาการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครปฐม. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม, จังหวัดนครปฐม.
- สุธา โอมณิ. 2560. การศึกษารูปแบบการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อ กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สมจิต โยธะคง และรุจ ศิริสัญลักษณ์. 2535. การสร้างเครื่องมือเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ทางส่งเสริมการเกษตร. ในเอกสารการสอนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 หน่วยที่ 5 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, จังหวัดนนทบุรี.
- สมนึก ลัมเจริญ, สุนีย์ ตรีมณี, ณฤทธิ ไทยบุรี, จำนง จุลเอียด และสุรศักดิ์ คชภักดี. 2564. แนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- เสกสรร สุธรรมานนท์, นิกร ศิริวงศ์ไพศาล, พัลลภ เพ็ญจำรัส, รัตนา วุ่นซั่ว และกนกวรรณ บัวศิริ. 2556. การศึกษาระบบการจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมแพะในจังหวัดสตูล. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2557. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เรื่องการศึกษาการตลาดแพะเนื้อ. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สันติ ชิตชลธาร และ สุวิทย์ เจียชุม. 2565. การศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาดและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง, จังหวัดพัทลุง.
- ศิริวัฒน์ อินทร์บุญ และ ฉัตรวิไล วิลาลัย. 2564. การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดแพะเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยนาท, จังหวัดชัยนาท.
- อินทรา มัตตาพงศ์. 2562. การศึกษาการผลิต การตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภคแพะเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Steel, R.G.D. and J.H. Torrie. 1986. Principles and Procedures of Statistics, 2nd edition. McGraw-Hill, New York, NY.
- Taro Yamane. 1973. Statistics, An introductory analysis. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี

รักษรรณ พงษ์แก้ว^{1/} พรรษมน จิรัชชัยวัฒน์กุล^{2/}

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพการเลี้ยง การจัดการฟาร์มและการตลาด สภาพปัญหาและอุปสรรค และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดสระบุรี จำนวน 262 ราย โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และอธิบายผลการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.76 จบประถมศึกษา และนับถือ ศาสนาพุทธ อาชีพเสริมเลี้ยงแพะ มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.63 คน แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.78 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 13.97 ไร่ เป็นฟาร์มแพะเฉลี่ย 2.03 ไร่ มีประสบการณ์การเลี้ยงแพะเฉลี่ย 6.46 ปี ส่วนใหญ่เลี้ยงแพะสายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 43.51 มีพ่อพันธุ์แพะเฉลี่ย 1.83 ตัว และพ่อพันธุ์สายพันธุ์บอร์ ร้อยละ 63.00 มีแม่พันธุ์เฉลี่ย 15.53 ตัว แม่พันธุ์สายพันธุ์ลูกผสมบอร์ ร้อยละ 48.09 ส่วนใหญ่ผสมพันธุ์โดยใช้ พ่อพันธุ์ โดยเลี้ยงแบบขังคอกและไล่เลี้ยง โรงเรือนยกพื้นสูง มีรั้วล้อมและลานปล่อย และให้อาหารหยاب อย่างเดียว ส่วนใหญ่ไม่มีแปลงหญ้า ร้อยละ 67.56 รองลงมา มีการปลูกหญ้า ร้อยละ 32.44 โดยปลูกหญ้า เนเปียร์ ร้อยละ 51.76 มีพื้นที่ปลูกหญ้าเฉลี่ย 0.57 ไร่ ให้แร่ธาตุก่อนเสริม ร้อยละ 93.51 และมีการถ่ายพยาธิ ร้อยละ 95.42 ส่วนใหญ่ไม่ได้เจาะเลือดตรวจโรค ร้อยละ 71.76 ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ร้อยละ 79.39 ไม่ได้ติดเบอร์หูแพะ ร้อยละ 56.49 ส่วนใหญ่พบโรคพยาธิ ร้อยละ 39.38 จำหน่ายแพะทั้งในและ ต่างจังหวัด ร้อยละ 78.24 โดยชั่งน้ำหนักและเหมาตัว ร้อยละ 68.32 จำหน่ายแพะราคาเฉลี่ย 127.31 บาท ต่อกิโลกรัม และไม่มีการจำหน่ายมูลแพะ ร้อยละ 60.31 รองลงมา มีการจำหน่ายมูลแพะ ร้อยละ 39.69 จำหน่ายมูลราคาต่อถุงเฉลี่ย 21.35 บาท ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค พบว่า ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.54 โดยปัญหาอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านเงินทุน การตลาดแพะ และอาหารแพะ ค่าเฉลี่ย 3.36, 2.99 และ 2.72 รองลงมาปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสุขภาพแพะ และ พันธุ์แพะ ค่าเฉลี่ย 2.43 และ 2.31 ปัญหาการให้บริการจากเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.44 ประเด็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ราคาแพะตกต่ำไม่คงที่ พ่อค้ากดราคา ขาดแหล่งเงินทุน ปัญหาเรื่องโรคและพยาธิ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พบว่า จุดแข็ง คือ เกษตรกรมีประสบการณ์การเลี้ยงแพะ มีต้นทุนอาหารต่ำ และ แพะสายพันธุ์ดี จุดอ่อน คือ มีการศึกษาน้อยขาดความรู้และเทคโนโลยี ขาดสภาพคล่องทางการเงิน พื้นที่หญ้า สาธารณะมีน้อย กลุ่มเครือข่ายยังไม่เข้มแข็ง และไม่สามารถกำหนดราคาขายได้ โอกาส คือ หน่วยงานราชการ ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างกลุ่มเกษตรกร มีธนาคารปล่อยสินเชื่อ และราคาแพะสูงขึ้น อุปสรรค คือ ปัญหา แรงงานและต้นทุนสูงขึ้น การกู้เงินดอกเบี้ยสูง เครื่องจักรราคาสูง ค่าโรงเรือนสูง และปัญหาจากการค้าเสรี

คำสำคัญ: แพะเนื้อ สภาพการเลี้ยง โอกาส จังหวัดสระบุรี

^{1/}สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี ตำบลปากเปรี้ยว อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี 18000

^{2/}สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

ภาคผนวก ข

ภาพการจัดอบรมให้ความรู้การเลี้ยงแพะแก่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะลำสมพุง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยไม่ใช้งบประมาณ เพื่อเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามงานวิจัยส่วนหนึ่ง

ภาคผนวก ค

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณ ปศุสัตว์อำเภอ(ทุกอำเภอ) สังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี ตลอดจนหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก พร้อมด้วยเกษตรกรผู้แพะเนื้อจังหวัดสระบุรี ที่ได้เสียสละเวลาให้ข้อมูลและตอบสัมภาษณ์ อันเป็นประโยชน์ยิ่ง ให้การศึกษานี้มีความชัดเจนและครบถ้วน

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเพื่อบูชาพระคุณแด่บุพการี ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วย เทอญ

รักธรรม พงษ์แก้ว

เมษายน 2568

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์การศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดสระบุรี ปี ๒๕๖๓
ข้อชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริงและในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ขั้นตอนที่ ๑ ข้อมูล สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

ชื่อ-นามสกุล นาย/นาง/นางสาว.....อายุ.....หมายเลขโทรศัพท์.....
 ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

๑. เพศ ☐ ๑) ชาย ☐ ๒) หญิง

๒. สถานภาพ ☐ ๑) โสด ☐ ๒) สมรส ☐ ๓) หม้าย/หย่าร้าง

๓. ศาสนา ☐ ๑) พุทธ ☐ ๒) คริสต์ ☐ ๓) อิสลาม

๔. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ๑) ประถมศึกษา ☐ ๒) มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ ๓) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

☐ ๔) ปวส./อนุปริญญา ☐ ๕)ปริญญาตรี

๕. อาชีพหลัก(ตอบได้เพียงข้อเดียว)

☐ ๑) ค้าขาย ☐ ๒) รับราชการ ☐ ๓) การเกษตร ☐ ๔) พนักงานบริษัท/เอกชน

☐ ๕) เลี้ยงสัตว์ ระบุ..... ☐ ๖) อื่นๆ ระบุ.....

๖. อาชีพรอง(ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) ค้าขาย ☐ ๒) รับราชการ ☐ ๓) การเกษตร ☐ ๔) พนักงานบริษัท/เอกชน

☐ ๕) เลี้ยงสัตว์ ระบุ..... ☐ ๖) อื่นๆ ระบุ.....

๗. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานภาคเกษตร.....คน

๘. จำนวนพื้นที่ถือครองทั้งหมด.....ไร่ จำนวนพื้นที่ทำฟาร์มแพะ.....ไร่

☐ ๑) เป็นของตนเอง.....ไร่ ☐ ๒) เป็นของบิดา/มารดา.....ไร่ ☐ ๓) เป็นของญาติ.....ไร่

☐ ๔) เช่า.....ไร่ ☐ ๕) อื่น.....ไร่

๙. ระยะเวลาการประกอบอาชีพเลี้ยงแพะ.....ปี(เลี้ยงแพะมากี่ปี)

๑๐. ท่านเคยอบรมศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงแพะที่ผ่านมา

☐ ๑) เคยอบรม/ศึกษาดูงาน ☐ ๒) ไม่เคยอบรม/ศึกษาดูงาน

๑๑. การเป็นสมาชิกในรูปกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ/ชมรมผู้เลี้ยงแพะ

☐ ๑) ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมผู้เลี้ยงแพะ ☐ ๒) เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ ๒ สภาพการเลี้ยงแพะเนื้อ

๑๒. ฟาร์มของท่านผลิตแพะประเภทใด

☐ ๑) เลี้ยงเพื่อผลิตลูกแพะ ☐ ๒) เลี้ยงแพะขุน ☐ ๓) เลี้ยงเป็นพ่อแม่พันธุ์จำหน่าย

☐ ๔) ผสมผสาน ☐ ๕) อื่นๆ ระบุ.....

๑๓. พันธุ์แพะที่เลี้ยง(ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑) พันธุ์แองโกลนูเบียน ☐ ๒) พันธุ์บอร์ ☐ ๓) พันธุ์ซาแนน ☐ ๔) พันธุ์อัลไพน์

☐ ๕) พันธุ์ทาลาซาน ☐ ๖) พันธุ์ทอกเก็นเบอร์ก ☐ ๗) พันธุ์พื้นเมือง

☐ ๘) ลูกผสมสายพันธุ์..... ☐ ๙) พันธุ์อื่นๆ ระบุ.....

๑๔. ท่านมีพ่อพันธุ์.....ตัว สายพันธุ์ใดบ้าง.....

๑๕. ท่านมีแม่พันธุ์.....ตัว สายพันธุ์ใดบ้าง.....

๑๖. วิธีการผสมพันธุ์แพะในฟาร์ม

- ☐ ๑) ใช้พ่อพันธุ์ ☐ ๒) ใช้วิธีผสมเทียม ☐ ๓) ใช้พ่อพันธุ์ผสมและใช้วิธีผสมเทียม

๑๗. ลักษณะการเลี้ยง

- ☐ ๑) เลี้ยงแบบขังคอก ☐ ๒) เลี้ยงแบบไล่เลี้ยง ☐ ๓) เลี้ยงแบบขังคอก/ไล่เลี้ยง

๑๘. ลักษณะโรงเรือนแพะ

- ☐ ๑) โรงเรือนยกพื้นสูง ☐ ๒) โรงเรือนไม่ยกพื้น

๑๙. รั้วล้อมโรงเรือนและบริเวณลานปล่อย

- ☐ ๑) มี ☐ ๒) ไม่มี

๒๐. การให้อาหารแพะ

- ☐ ๑) ให้กินอาหารหยาบอย่างเดียว ☐ ๒) ให้อาหารหยาบและเสริมอาหารข้น

๒๑. ท่านมีแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงแพะหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่มี ☐ ๒) มีการปลูกหญ้า ระบุพันธุ์.....จำนวน.....ไร่

๒๒. การให้แร่ธาตุเสริม

- ☐ ๑) มีการให้แร่ธาตุก่อนเสริมให้แพะกิน ☐ ๒) ไม่มีการให้แร่ธาตุก่อนเสริมให้แพะกิน

๒๓. การถ่ายพยาธิแพะ

- ☐ ๑) มีการถ่ายพยาธิแพะเป็นประจำ ☐ ๒) ไม่มีการถ่ายพยาธิ

๒๔. การเจาะตรวจเลือดโรคแท้งติดต่อ

- ☐ ๑) มีการเจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ ☐ ๒) ไม่มีการเจาะเลือดตรวจโรคแท้งติดต่อ

๒๕. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

- ☐ ๑) มีการฉีดวัคซีน ☐ ๒) ไม่มีการฉีด

๒๖. การติดเบอร์หูประจำตัวแพะ

- ☐ ๑) มีการติดเบอร์หูประจำตัวแพะ ☐ ๒) ไม่มีการติดเบอร์หูประจำตัวแพะ ☐ ๓) สักเบอร์หู

๒๗. โรคแพะที่พบในฟาร์ม(ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ ๑) ท้องอืด ☐ ๒) พยาธิ ☐ ๓) ปอดบวม ☐ ๔) ปากเป็นแผลพุพอง
☐ ๕) กีบเน่า ☐ ๖) โรคปากและเท้าเปื่อย ☐ ๗) โรคแท้งติดต่อ ☐ ๘) อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ ๓ ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายแพะ

๒๘. วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงแพะ

- ☐ ๑) เลี้ยงเพื่อจำหน่ายเพียงอย่างเดียว ☐ ๒) เลี้ยงเพื่อบริโภคและจำหน่าย
☐ ๓) เลี้ยงเพื่อพิธีศาสนา

๒๙. ลักษณะการจำหน่าย

- ☐ ๑) จำหน่ายเอง ☐ ๒) รวมกลุ่มกันจำหน่าย

๓๐. พ่อค้าที่มารับซื้อแพะ

- ☐ ๑) พ่อค้าในจังหวัด ☐ ๒) พ่อค้าต่างจังหวัด
☐ ๓) พ่อค้าในจังหวัดและต่างจังหวัด ☐ ๔) อื่นๆ ระบุ.....

๓๑. วิธีการจำหน่าย

- ☐ ๑) ชั่งน้ำหนัก(ก.ก.) ☐ ๒) เหมาะเป็นตัว ☐ ๓) ชั่งน้ำหนักและเหมาะเป็นตัว

๓๒. ขนาดแพะที่จำหน่าย

- ☐ ๑) ต่ำกว่า ๒๕ กิโลกรัม/ตัว ☐ ๒) มากกว่า ๒๕ กิโลกรัม/ตัว ☐ ๓) จำหน่ายทั้งสองขนาด

๓๓. ราคาแพะที่จำหน่ายต่อกิโลกรัม.....บาท/กิโลกรัม

๓๔. การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปแพะเพื่อจำหน่าย

- ☐ ๑) ไม่มีการแปรรูปเพื่อจำหน่าย ☐ ๒) มีการแปรรูปเพื่อจำหน่าย ระบุ.....

๓๕. การจำหน่ายมูลแพะ

- ☐ ๑) ไม่มีการจำหน่ายขี้แพะ ☐ ๒) มีการจำหน่ายขี้แพะ ราคาถุงละ.....บาท

ตอนที่ ๔ ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะเนื้อ

กาเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องตามความคิดเห็น

หัวข้อที่แสดงความคิดเห็น	ระดับปัญหาและอุปสรรค				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑. ด้านพันธุ์แพะ	๑	๒	๓	๔	๕
๑.๑ พันธุ์แพะเนื้อในฟาร์มมีเลือดชิด					
๑.๒ พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์แพะมีราคาแพง					
๑.๓ หาซื้อพ่อแม่พันธุ์แพะไม่ได้					
๑.๔ ขาดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์แพะ					
๒. ด้านอาหารสัตว์	๑	๒	๓	๔	๕
๒.๑ ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง					
๒.๒ ขาดแคลนพื้นที่สาธารณะในการเลี้ยงแพะ					
๒.๓ ขาดความรู้ด้านการปลูกพืชอาหารสัตว์/สูตรอาหารสัตว์					
๓. ด้านสุขภาพแพะ	๑	๒	๓	๔	๕
๓.๑ มีปัญหาเรื่องโรค/พยาธิ ในฟาร์มตนเอง					
๓.๒ มีปัญหาโรคติดต่อ					
๓.๒ ขาดแคลนวัคซีนป้องกันโรคแพะ					
๓.๓ ขาดความรู้ด้านโรคและการรักษาโรคแพะเบื้องต้น					
๔. ด้านเงินทุน	๑	๒	๓	๔	๕
๔.๑ ขาดแหล่งเงินทุนในการปรับระบบการเลี้ยงแพะ					
๕. ด้านการตลาดแพะ	๑	๒	๓	๔	๕
๕.๑ จำหน่ายแพะเนื้อไม่ได้					
๕.๒ พ่อค้ารับซื้อแพะกดราคา					
๕.๓ ราคาแพะตกต่ำ ไม่คงที่					
๖. การให้บริการเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	๑	๒	๓	๔	๕
๖.๑ ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อ/รับบริการจากเจ้าหน้าที่					

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณากรอกแบบสอบถาม

